

Kandidatspeciale

Gældende ret for opsigelse af kontraktregulerede
og ikke-kontraktregulerede interessentskaber

Martin Bæk Ilso

Titelblad

Projekttitle:	Gældende ret for opsigelse af kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber.
Title of project:	Applicable law for the termination of contract-regulated and non-contract-regulated partnerships.
Uddannelsessted:	Aalborg Universitet, Juridisk Institut
Uddannelse:	Cand.jur.
Projektart:	Speciale
Vejleder:	Gitte Søgaard
Fag:	Selskabsret
Anslag i alt:	143.583
Afleveringsdato:	14. maj 2025
Udarbejdet af:	Martin Bæk Ilsø, Studienr. 20203705

Abstract

This thesis examines the applicable law for the termination of Danish partnerships, both where termination is regulated by contract, and where no such contract has been adopted. In Denmark, partnerships are not subject to specific legislation, which can lead to legal uncertainty and potential conflicts between the concerned parties when a partner decides to withdraw from the partnership. The analysis focuses on both withdrawal in accordance with a contract and on situations where the supplementary rules apply in the absence of a contract.

A legal-dogmatic methodology is employed in this thesis, where statutes, case law, legal literature and customary practice are systematically analysed to determine the applicable law. In an area lacking specific legislative provisions, the other sources of law play a crucial role in defining the applicable rules on partnership termination with especially case law and legal literature supporting the analysis of the thesis. The thesis is structured into three main sections with Chapter 2 providing a clarification of key concepts, while Chapter 3 and 4 address contract-regulated and non-contract-regulated partnerships, respectively.

Chapter 2 of the thesis clarifies key concepts and terminology by defining the nature and legal characteristics of partnerships and highlights that termination is accepted in this context. It also examines the role and effects of partnership agreements, emphasising that their interpretation follows a subjective purposive approach, which considers, among other things, the parties' intentions and expectations.

Chapter 3 examines contract-regulated partnerships and a partner's right to terminate. Regarding formal requirements for termination, contractual practice does not appear to have adopted any specific procedures, despite a consensus in the legal literature recommending a termination in writing. Conversely, there seems to be clear alignment between doctrine and practice on a six-month notice period. The analysis also examines non-termination provisions, which are recognised valid clauses seen in certain partnerships. Finally, the consequences of termination are reviewed, revealing various models, although the typical arrangement appears to be a mechanism allowing the remaining partners to

buy out the departing partner. Based on the analysis, it is concluded that a generally accepted contractual practice has emerged concerning notice periods and the legal effects of termination.

Chapter 4 examines termination in non-contractual partnerships. Both written and oral notices may be valid due to applicable general contract law, although evidential concerns favour a written notice. Both legal doctrine and practice appear to endorse a six-month notice period, which also corresponds with the findings in Chapter 3. Non-termination clauses can, in certain cases, arise without a contract, but they require strong justification, as the default rule remains termination by reasonable notice. As for the legal effects of the termination, a buy-out of the departing partner seems to be the general rule, with the effects becoming applicable by the expiry of the notice period. Based on the analysis, Section 4 considers whether customary practices may have developed. While customs may be recognised in relation to notice periods and the consequences of termination, there appears to be too much divergence for them to apply to formal requirements and non-termination provisions. It is ultimately concluded that the specific challenges arising in this context highlight the continued necessity of a partnership agreement.

As concluded in the analysis of Chapters 3 and 4, there is broad consensus regarding notice periods and the consequences of termination for both contract-regulated and non-contract-regulated partnerships. However, there remains a limited amount of recent case law, which highlights the need for the conclusions in this thesis to be revisited and refined as future legal practice develops.

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDENDE AFSNIT	7
1.1	PRÆSENTATION AF EMNE	7
1.2	PROBLEMFOMULERING.....	8
1.3	AFGRÆNSNING	8
1.4	METODEAFSNIT	9
1.4.1	Den retsdogmatiske metode.....	9
1.4.2	Retskildemæssige overvejelser	10
1.4.2.1	Lovgivning.....	10
1.4.2.2	Retspraksis.....	12
1.4.2.3	Sædvaner.....	13
1.4.2.4	Forholdets natur	14
1.4.2.5	Retslitteratur.....	14
2	BEGREBSAFKLARING	15
2.1	INTERESSENTSKABET	15
2.1.1	Interessentskabet og interessentskabsretten.....	15
2.1.2	De interessentskabsretlige karakteristika.....	16
2.1.3	”Gældende ret” for interessentskaber	18
2.2	OPSIGELSE.....	19
2.3	INTERESSENTSKABSKONTRAKTEN.....	21
2.3.1	Interessentskabskontrakten som juridisk dokument og fortolkningen heraf	21
2.3.2	Interessentskabskontrakten sammenholdt vedtægter og ejeraftaler.....	23
2.3.3	Udfyldning i mangel af aftale	25
3	OPSIGELSE I KONTRAKTREGULEREDE INTERESSENTSKABER	27
3.1	FORMKRAV	27
3.2	VARSEL	29
3.2.1	Retslitterære modeller.....	29
3.2.2	Aftalepraksis	31
3.2.2.1	6 måneders varsel.....	31
3.2.2.2	Alternative opsigelsesvarsler	34
3.2.2.3	Sammenfattende om aftalepraksis	36
3.3	UOPSIGELIGHED	37
3.3.1	Uopsigelighed i praksis.....	37
3.3.2	Gyldigheden af uopsigelighedsbestemmelser.....	38
3.4	RETSVIRKNINGER AF OPSIGELSE.....	40
3.4.1	Retslitteratur.....	41
3.4.2	Aftalepraksis	43
3.5	SAMMENFATTENDE OVERVEJELSER OM ALMINDELIG KONTRAKTPRAKSIS	46

4	OPSIGELSE I IKKE-KONTRAKTREGULEREDE INTERESSENTSKABER.....	49
4.1	FORMKRAV	49
4.2	VARSEL	50
4.2.1	Begrebet ”passende varsel”.....	50
4.2.2	De konkrete hensyn.....	52
4.2.3	Retspraksis	54
4.2.3.1	Interessentskaber.....	54
4.2.3.2	Samejeformen	56
4.2.4	Partrederier.....	60
4.2.5	Sammenfattende overvejelser angående varslet	61
4.3	UOPSIGELIGHED IMPLICIT.....	62
4.4	RETSVIRKNINGER AF OPSIGELSE.....	63
4.4.1	Fortsættelse eller ophør.....	64
4.4.1.1	Interessentskabets konfusion	64
4.4.1.2	Udløsning eller opløsning.....	65
4.4.2	Økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder.....	67
4.4.3	Hæftelse	69
4.5	SAMMENFATTENDE OVERVEJELSER	71
4.5.1	Sædvaner.....	71
4.5.1.1	Retssædvanen.....	71
4.5.1.2	Kutymen.....	73
4.5.2	Behovet for interessentskabskontrakten	75
5	KONKLUSION	77
6	LITTERATURLISTE	79
6.1	LOVREFERENCER.....	79
6.1.1	Danske lovreferencer	79
6.1.2	Udenlandske lovreferencer	79
6.2	LOVFORARBEJDER.....	79
6.3	RETSPRAKSIS.....	79
6.3.1	Tidsskrift for Landbrugsret (TfL)	79
6.3.2	Tidsskrift for skatter og afgifter (TfS)	80
6.3.3	Ugeskrift for Retsvæsen (UfR)	80
6.4	LITTERATUR	81
6.5	JURIDISKE ARTIKLER.....	82
6.6	INTERNETKILDER.....	82
7	BILAG	83

1 Indledende afsnit

1.1 Præsentation af emne

Interessentskabet er den selskabsretlige residualform. Er det ikke muligt at henføre selskabskonstruktionen til andre selskabsformer, er det således interessentskabsformen, man naturligt vil falde tilbage på.¹ Interessentskabet er i Danmark dog kun reguleret gennem erhvervsvirksomhedsloven i begrænset omfang, og retsstillingen mellem de deltagende interessenter hviler derfor i høj grad på et ulovreguleret retsgrundlag. Den ulovregulerede retsstilling for interessentskaber i dansk ret er særegen, idet interessentskabet er lovreguleret i samtlige europæiske lande foruden Danmark.² Interessentskabets regulering overlades derfor til parternes egne overvejelser, hvilket har skabt en usikkerhed i praksis om, hvad der reelt kan anses for at gælde, i det omfang et forhold hverken er reguleret gennem lovgivning eller parternes egen aftale. Således er det blandt andet op til parterne selv at aftale, hvordan og hvorledes man som interessent kan opsige sin deltagelse i et interessentskab.

Aftaler er som hovedregel bindende for parterne. Derfor vil det i mange tilfælde være væsentligt for parterne at sikre adgang til at afslutte eller ændre aftaler ved behov. Da parterne i et interessentskab indgår i et erhvervssamarbejde, som udelukkende hviler på parternes indbyrdes aftale, kan den ene parts udtræden skabe konflikter og usikkerhed, hvilket understreger behovet for at belyse reguleringen af opsigelsesmulighederne i interessentskaber. En interessentskabskontrakt vil kunne imødegå mange af de problemer, som kan opstå i praksis, men udarbejdelse af denne er dog ikke ensbetydende med, at alle tvister og uoverensstemmelser kan løses med de indgåede vilkår i kontrakten. Der kan opstå forhold, som er medtaget i de indledende overvejelser, men hvor problemer uanset kan opstå, hvis forholdet ikke er reguleret tilstrækkeligt klart i aftalen. Selv med en interessentskabskontrakt kan der derfor opstå situationer, hvor hverken lovgivning eller aftalen adresserer konkrete problemstillinger, og det er disse tilfælde, som blandt andet søges afdækket i nærværende projektafhandling, herunder hvordan interessenterne vælger at udforme opsigelsesbestemmelser i praksis.

¹ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 73-74.

² Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 145.

Interessentskaber kan af forskellige årsager, herunder manglende tid hertil i opstartsfasen, have valgt ikke at vedtage en interessentskabskontrakt. Et interessentskab anses desuden for at kunne stiftes stiltiende, hvorfor parterne uforvarende kan have etableret et interessentskab med manglende opmærksomhed på at få udarbejdet og vedtaget en kontrakt. Det er i sådanne tilfælde relevant at forholde sig til, hvilke regler der gælder i mangel af aftale, og hvordan man finder frem til disse regler. I nærværende speciale ses således en todelt tilgang, hvor både de kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber undersøges nærmere med henblik på at fastlægge gældende ret.

1.2 Problemformulering

Som led i ovenstående overvejelser søges følgende undersøgt med projektafhandlingen:

Hvad er gældende ret for opsigelse af interessentskaber, når proceduren er fastlagt gennem kontraktuelle aftaler, og hvad gælder i situationer uden sådanne aftaler?

1.3 Afgrænsning

I projektet søges retsstillingen for interessentskaber undersøgt i relation til opsigelse. Projektet afgrænses således fra at behandle øvrige selskabsformer, herunder kapitalsselskaber samt øvrige selskabsformer omfattet af erhvervsvirksomhedsloven. Der findes desuden virksomhedsformer med en række interessentskabslignende karakteristika, herunder Europæiske Økonomiske Firmagrupper (EØFG) samt enkeltmandsvirksomheden, og disse behandles ikke dybdegående i projektet. Samejeformen er ikke en virksomhedsform, men omhandler eksempelvis tilfældet hvor to personer sammen ejer en ejendom. Der vil kunne opstå problemstillinger, som minder om de interessentskabsretlige problemstillinger behandlet i nærværende projekt, men samejeformen vil ikke særskilt blive behandlet dybdegående. Selvom projektet som hovedfokus behandler interessentskaber, vil de øvrige virksomhedsformer løbende blive inddraget som supplement, hvor øvrige retskilder ikke i tilstrækkeligt omfang kan bidrage til fastlæggelsen af gældende ret.

Interessentskabet er i sig selv et bredt emne, som kan give anledning til en dybdegående behandling af en række relevante problemstillinger, herunder eksempelvis interessentskabets organisation og interessenternes hæftelse. I nærværende projekt behandles opsigelse

af interessentskaber med særligt fokus på, hvordan bestemmelser herom udformes i praksis, samt hvad der gælder i mangel af aftale herom. Retsvirkningerne af opsigelse behandles også, hvor betydningen heraf ikke alene kan afgrænses til interessenterne inter partes, men også over for tredjemand. Selvom projektet afgrænses til alene at omhandle enkelte interessentskabsretlige emner, inddrages øvrige aspekter løbende, i det omfang de bidrager til behandling af problemformuleringen. Værdiansættelsesproblematikken samt konkurrenceklausuler har i praksis også stor betydning ved opsigelse, men grundet projektets omfang afgrænses der fra en dybdegående behandling heraf.³ Det gælder ligeledes den nærmere opgørelse af kapitalkontoen samt skattemæssige forhold, da der sigtes mod at behandle forhold, der er særegne ved opsigelse af interessentskaber og ikke ophør af interessentskaber generelt.

1.4 Metodeafsnit

1.4.1 Den retsdogmatiske metode

Til besvarelse af projektafhandlingens problemformulering benyttes den retsdogmatiske metode. Metoden benyttes til at analysere og beskrive gældende ret for så vidt angår reguleringen af interessentskaber, herunder i mangel af en interessentskabskontrakt. Afhandlingen tager udgangspunkt i gældende ret, *de lege lata*. Gældende ret kan begrebsmæssigt forstås som regler, der lægges til grund i juridisk praksis, fordi reglerne på baggrund af en retsdogmatisk analyse anses for at høre til i retssystemet.⁴ Ved alene at beskæftige sig med gældende ret, afholder projektet sig derfor med at bidrage med retspolitiske synspunkter, *de lege ferenda*. Mulige problemstillinger ved den nuværende retstilstand fremhæves løbende, men som led i den retsdogmatiske metode beskrives disse alene, uden at der stilles konkrete løsningsforslag.⁵

Gennem projektafhandlingen undersøges et ulovreguleret område, hvor anvendelse af den retsdogmatiske metode indtager en særlig vigtig rolle for at kunne opnå en forståelse af, hvad der kan anses for at være gældende ret. Ved analyse af systematikken er det muligt

³ Konkurrenceklausuler kan anses for at påvirke værdiansættelsen, jf. eksempelvis Andersen, Mads Bryde, 2016, *Enkelte transaktioner*, 3. udgave Gjellerups Forlag, side 60, hvorfor det nævnes her ifm. værdiansættelsen.

⁴ Tvarnø, Christina D. og Nielsen, Ruth, 2021, *Retskilder og retsteorier*, 6. reviderede udgave, Djøf Forlag, side 31.

⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 211 ff.

at konstatere eventuelle ligheder og forskelle mellem forskellige regler samt at udlede en abstrakt forståelse af et retsområde ved at sammenholde med andre retsområder.⁶

Som retsdogmatisk forsker er der ingen beslutningstvung, og eventuelle tvivlstilfælde fremhæves og præciseres blot, hvis der ikke foreligger tilstrækkeligt grundlag til at træffe endelig beslutning.⁷ Ved anvendelse af den retsdogmatiske metode foretages i nærværende speciale således en dybdegående undersøgelse til fastlæggelse af gældende ret for opsigelse af kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber.

1.4.2 *Retskildemæssige overvejelser*

Retskildehierarkiet beskrives inden for jura traditionelt som lovgivning, retspraksis, sædvaner og forholdets natur,⁸ men ”retskilder” er som begreb gennem tiden blevet defineret en smule forskelligt i retslitteraturen.⁹ Fælles for beskrivelserne synes dog at være, at retskilderne anses for at være et afgørende element i klarlæggelsen af, hvad der kan anses for at være gældende ret. I nærværende projektafhandling anvendes forskellige retskilder for at udlede gældende ret for opsigelse af interessentskaber, og anvendelsen af disse uddybes i de følgende afsnit.

1.4.2.1 Lovgivning

Lovgivning udgør ofte et centralt element i en juridisk projektafhandling, men i nærværende projekt undersøges i særligt høj grad, hvad der anses for at gælde i mangel af lovgivning. For selskabsformer, som ikke er reguleret ved lov, herunder personselskaberne, bliver det særligt selskabets vedtægter (interessentskabskontrakten for interessentskaber), som er afgørende.¹⁰ Den manglende lovgivning medfører desuden, at de øvrige retskilder indtager en større rolle ved afklaringen af projektets problemformulering.

⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 223 ff.

⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 212.

⁸ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 204.

⁹ Således er det af Andersen, Mads Bryde, 2002, *Ret og metode*, 1. udgave, Gads Forlag s. 133ff. blevet beskrevet som ”*enhver tankegang, der leder retsanvenderen frem mod en konklusion om, hvad der er gældende ret på et bestemt område*” samt af Wegener, Morten, 2000, *Juridisk metode*, 3. reviderede udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, side 12 som ”*argumenter, der er egnede til at fungere som begrundelse for, hvad der er gældende ret*”.

¹⁰ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2017, *Dansk selskabsret 1 – Indledning til selskabsretten*, 5. udgave, Karnov Group, side 125.

Som inspiration til fastlæggelsen af gældende ret på det interessentskabsretlige område kan principper fra andre personselskaber og i et vist omfang kapitalselskaber benyttes.¹¹ Lovgivning for øvrige selskabsformer bør dog anvendes med påpasselighed og kun benyttes til en undersøgelse, i det omfang principperne vurderes at kunne overføres til det interessentskabsretlige område.¹² Særligt for opsigelse af interessentskaber vil analogier fra kapitalskabsretten indtage en begrænset rolle, idet netop opsigelsesproblematikken ikke vurderes at gøre sig gældende på tilsvarende måde for kapitalselskaber.

Ved lovforarbejder forstås eksempelvis lovgivers bemærkninger til bestemmelser eller betænkninger. Lovforarbejder udgør ikke en retskilde, men kan benyttes som et relevant fortolkningsbidrag for forståelsen af konkret lovgivning ved at inddrage lovgivers formål og hensigt med lovgivningen.¹³ Lovforarbejder inddrages i begrænset omfang i projektet som følge af den begrænsede mængde lovgivning på området for interessentskaber. I 1981 afgav Udvalget vedr. kommanditselskaber og interessentskaber dog en betænkning, som inddrages i projektet. Betænkningen førte aldrig til et lovforslag, og betragtningerne heri benyttes derfor med forsigtighed. Betænkningen er dog set tillagt vægt i praksis, og der henvises dertil i lovforslaget til erhvervsvirksomhedsloven, hvorfor principperne vurderes fortsat at være relevante.^{14 15}

Fremmed ret har ingen direkte betydning for retstilstanden i Danmark, men ses til tider tillagt vægt af forfattere i retslitteraturen.¹⁶ Da der i nabolande er materiel selskabsretlig lovgivning til reguleringen af interessentskaber, og da der i behandlingen af dansk interessentskabsret er tradition for inddragelse af fremmed ret,¹⁷ inddrages det i nærværende projekt, i det omfang det vurderes at kunne bidrage til besvarelse af problemformuleringen.

¹¹ Fode, Carsten m.fl., 2022, *Valg af selskabsform & omstrukturering af selskaber*, 5. udgave, Karnov Group, side 236 ff.

¹² Det sås eksempelvis ved UfR 1999.1377/2 HD, side 1384, hvordan Højesteret fandt inspiration i aktieselskabsloven.

¹³ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 269 og side 305.

¹⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 45.

¹⁵ Lovforslag nr. L 84 til lov om erhvervsdrivende virksomheder, Fremsat den 24. november 1993, side 1672.

¹⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 284-285.

¹⁷ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 47.

1.4.2.2 Retspraksis

Domstolene afgør alene konkrete tvister og har ikke til opgave at skabe retsregler. Gennem retspraksis er det dog muligt at udlede retsregler og forståelse af, hvordan den omtvistede lovgivning skal fortolkes. Retspraksis anses derfor for at udgøre en retskilde, fordi domstolene fastlægger retsregler som en afledet effekt, hvilket kan skabe en retsstilling for andre borgere.¹⁸ Retspraksis benyttes i høj grad i nærværende projekt, da der er tale om et ulovreguleret retsområde, hvor domstolenes afgørelser som følge udgør den mest vægtige retskilde.

Ved præjudikatværdi kan forstås, i hvilket omfang en dom kan tillægges betydning ved afgørelse af tilsvarende problemstillinger i fremtiden.¹⁹ Der findes flere faktorer, som kan påvirke en doms præjudikatværdi, herunder den dømmende instans, en doms alder samt hvorvidt afgørelsen er afsagt med dissens.²⁰ Projektet beskæftiger sig især med afgørelser afsagt af Højesteret, men benytter sig også af afgørelser afsagt af byretter og landsretter ved behandling af emner, hvor praksis fra Højesteret er sparsomt eller ikke vurderes fyldestgørende ved fastlæggelse af gældende ret. Afgørelsens alder kan have betydning for præjudikatværdien, eftersom retsstillingen kan have ændret sig med tidens udvikling. Ældre retspraksis er dog anvendt i nærværende projekt, idet der inden for det interessentskabsretlige område er offentliggjort få nyere afgørelser som følge af voldgiftsbehandling.²¹ Desuden vurderes det i retslitteraturen, at mange af de principper, som kan udledes af ældre retspraksis på området, fortsat vil være relevante i dag.²²

Interessentskabskontrakter offentliggøres som regel ikke, men bestemmelserne fremhæves i en række af de afgørelser, som er medtaget i projektet. Afgørelserne kan således bidrage til et indblik i den praktiske tilgang til interessentskabskontrakten, og det vil derfor i behandlingen af de kontraktregulerede interessentskaber ikke udelukkende være domstolenes præmisser, som er relevante ved inddragelsen af retspraksis, men også de

¹⁸ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 337.

¹⁹ Olesen, Karsten Naundrup og Lilja, Troels Michael, 2016, *Domsanalyse*, 2. udgave. Samfundslitteratur, side 22-23.

²⁰ Olesen, Karsten Naundrup og Lilja, Troels Michael, 2016, *Domsanalyse*, 2. udgave. Samfundslitteratur, side 30 ff.

²¹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 706.

²² *Ibid.*

faktiske forhold som offentliggøres derigennem. Det er i den forbindelse særligt til anvendelse af den almindelige kontraktret, at retspraksis indgår, eftersom der foretages en fortolkning af interessentskabskontrakterne.

I projektet inddrages TfS 2009.595, som er en skatteretlig afgørelse. Skatteretlige afgørelser bør ved undersøgelse af andre områder end det skatteretlige anvendes med varsomhed, da det er de skatteretlige aspekter, som er det naturlige hovedfokus heri. Skatteretlige afgørelser kan dog inddrages, i det omfang de også bidrager med synspunkter omkring retsstillingen inden for et bestemt område som eksempelvis det interessentskabsretlige.²³ I nærværende projekt benyttes TfS 2009.595 blot til indblik i den konkrete interessentskabskontrakt, hvorfor afgørelsen vurderes anvendelig.

Til yderligere belysning af gældende ret anvendes afgørelser, som behandler opsigelse af sameje, da særligt retspraksis om varsel ved opsigelse af ikke-kontraktregulerede interessentskaber vurderes sparsomt. Der søges dog mod anvendelse af afgørelser angående sameje, som bærer et erhvervsmæssigt præg, således at hensynene ved fastlæggelse af opsigelsesvarslet er så overførbare til det interessentskabsretlige område som muligt.

1.4.2.3 Sædvaner

Ved sædvane kan forstås en retstilstand, som kan henføres til indretningssynspunkter i en relation samt berettigede forventninger.²⁴ Munk-Hansen behandler sædvanen som opdelt i retssædvanen, kutyme samt god skik. En retssædvane defineres ved at være en adfærd, der er fulgt almindeligt, stadigt og længe ud fra en opfattelse af at være retligt forpligtet,²⁵ mens kutymen omhandler berettigede forventninger og kan anvendes til udfyldelse af den ufuldstændige aftale.²⁶ Til behandlingen af analysens resultater anvendes begreberne ”retssædvane” samt ”kutyme” til at fastslå, om disse kan udledes og anerkendes angående opsigelse af interessentskaber. Der foretages derfor en vurdering af de i analysen konstaterede forhold samt en sondring mellem, om der foreligger retssædvaner, kutymer eller ingen af de to sædvanegrupper.

²³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber, 4. udgave, Karnov Group, side 126.

²⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 365.

²⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 367.

²⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 374.

1.4.2.4 Forholdets natur

Forholdets natur kan finde anvendelse ved behandling af spørgsmål på områder, hvor der hverken findes lovgivning, retspraksis eller sædvaner. Begrebet udgør derfor ikke en kilde, men formålet med forholdets natur er for domstolene at finde frem til en rimelig løsning, hvor ingen klare regler findes.²⁷

Til afvejningen ved afgørelser, som støttes på forholdets natur, kan inddrages hensynsafvejninger, konsekvensbetragtninger, beskyttelseshensyn, ordenshensyn med videre.²⁸ Forholdets natur anvendes derfor i nærværende projekt som led i analysen af de ikke-kontraktregulerede interessentskaber med henblik på at udlede, hvorledes domstolene fastsætter de konkrete opsigelsesvarsler.

1.4.2.5 Retslitteratur

Den selskabsretlige litteratur indtager en mere fremtrædende rolle, når der inden for det personselskabsretlige område gælder det særlige, at det i høj grad er ulovreguleret. Retslitteratur udgør imidlertid ikke en retskilde, idet man som forfatter ikke gennem sine undersøgelser og diskussioner kan fastlægge gældende ret.²⁹ Retslitteratur kan dog være praktisk anvendelig, når den rejser spørgsmål og redegør for hensyn, værdier, holdninger og synspunkter, som anses for at gøre sig gældende inden for det pågældende område.³⁰

Ved fastlæggelse af gældende ret for opsigelse af interessentskaber søges desuden inspiration i retslitteraturen og retsforskeres udarbejdede standardparadigmer. Paradigmerne er ikke udtryk for gældende ret, men kan give et indblik i, hvordan opsigelsesbestemmelser foreslås udformet i retslitteraturen. I nærværende projekt benyttes retslitteratur i form af fagbøger og juridiske artikler. Retslitteraturen anvendes med en kildekritisk tilgang, idet holdninger og synspunkter ikke uden videre kan lægges til grund.³¹ Der inddrages derfor flere forfatteres synspunkter ved samme emne, således at den alment accepterede holdning fremhæves.

²⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 397.

²⁸ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 395.

²⁹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 397.

³⁰ Peter Christensen, Jens, UfR 2017B.312, *Hvad kan man egentligt bruge retslitteratur til i praksis*, Ugeskrift for Retsvæsen, 2017, side 314.

³¹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 231.

2 Begrebsafklaring

2.1 Interessentskabet

2.1.1 *Interessentskabet og interessentskabsretten*

Interessentskabet ses i retslitteraturen beskrevet som den selskabsretlige residualform, grundform eller urform.³² Herved kan forstås den selskabsform, hvorfra øvrige selskabsformer har udviklet sig samt den gældende selskabsform i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at kategorisere virksomheden som en af de øvrige selskabsformer. Interessentskabet relaterer sig som begreb særligt til spørgsmålet om deltagernes hæftelse,³³ men er ikke uden betydning i relation til opsigelse. Har to parter stiltiende etableret et interessentskab mellem sig, vil det være de interessentskabsretlige regler og de gennem retspraksis fastsatte retningslinjer, som gælder på området, herunder ved opsigelse af samarbejdet. Kan parternes samarbejde derimod ikke defineres som et interessentskab, vil det være almindelige aftale- og kontraktretlige regler, som finder anvendelse. Det kan formentlig ikke udelukkes, at de almindelige aftale- og kontraktretlige regler i visse tilfælde vil stemme overens med de interessentskabsretlige regler, men der kan opstå afvigelser begrundet i de særlige forhold og hensyn, som gør sig gældende ved interessentskaber, hvilket kan have væsentlig betydning for parternes retsstilling.

Ved *interessentskabsretten* kan begrebsmæssigt forstås de regler, som anses for at udgøre gældende ret for interessentskaber.³⁴ I Danmark gælder dog det særlige, at området i høj grad er ulovreguleret, og at det alene er reguleret i begrænset omfang gennem erhvervsvirksomhedsloven. Erhvervsvirksomhedsloven erstattede fimaloven, som ikke indeholdt

³² Se således Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 75, som beskriver interessentskabet som ”residualform”, Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 13, som beskriver interessentskabet som ”selskabsrettens urform” samt Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 147 med beskrivelsen af interessentskabet som ”den selskabsretlige grundform”.

³³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 171.

³⁴ Det kan diskuteres, i hvilket omfang der reelt er tale om en ”interessentskabsret”, idet selskabsformen i vid udstrækning er ulovreguleret. Som begreb kan det anses for at dække over de regler, der findes på området, hvorfor det derfor blot fremhæves, at det er stærkt begrænset. Begrebet ”interessentskabsret” ses dog i retslitteraturen tiltrådt som eksempelvis ved Madsen, Lars Henrik Gam & Kristensen, Lars Hedegaard, UfR 2017B.129, Forskellen mellem selskabsretlige pligter og obligationsretlige misligholdelsesbeføjelser, *Ugeskrift for Retsvæsen*, 2017, side 129 ff.

en definition af interessentskabet. Definitionen i erhvervsvirksomhedsloven blev indført i 1994 og er ikke ændret siden.³⁵ Definitionen lyder således:

*”Ved et interessentskab forstås i denne lov en virksomhed, hvor alle deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk for virksomhedens forpligtelser”*³⁶

Det fremgår af bestemmelsen, hvordan definitionen alene gælder ”i denne lov”, hvorfor det ikke uden videre kan anses for at være en alment gældende definition i dansk ret. I bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget fremgår det dog, hvordan definitionen er i overensstemmelse med den hidtil gældende definition i dansk teori og praksis, og at det med definitionen ikke var hensigten at ændre dette.³⁷ Interessentskabet er ikke desto mindre blevet beskrevet forskelligt i retslitteraturen gennem tiden,³⁸ men fælles for beskrivelserne synes dog at være, at interessentskabet karakteriseres ved et samarbejde mellem to eller flere deltagere om en fælles erhvervsvirksomhed, hvor deltagerne hæfter personligt, ubegrænset og solidarisk for virksomhedens forpligtelser.

2.1.2 De interessentskabsretlige karakteristika

Interessentskabet er et personselskab, som karakteriseres ved, at deltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser.³⁹ Dette følger desuden også af erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1,⁴⁰ hvorefter de deltagende parter hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk for selskabets gæld. Deltagerne hæfter ”én for alle og alle for én”⁴¹, og kreditorerne vil derfor frit kunne søge fyldestgørelse hos enhver af de deltagende

³⁵ Rosenmai-Sarka, Gro og Whitt, Søren Corfixsen, 2021, Erhvervsvirksomhedsloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group, side 59.

³⁶ Lovbekendtgørelse nr. 249 af 1. februar 2021 om visse erhvervsdrivende virksomheder, § 2, stk. 1.

³⁷ Lovforslag nr. L 84 til lov om erhvervsdrivende virksomheder, Fremsat den 24. november 1993, side 1672.

³⁸ Således har Erik Hørlyck beskrevet det som ”et erhvervsmæssigt samvirke mellem flere – personer eller selskaber – hvor deltagerne hæfter ubegrænset og solidarisk for de forpligtelser, der udspringer af samvirke”, jf. Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 13, mens en anden definition af Hansen og Krenchel lyder: ”et på en aftale baseret samvirke mellem to eller flere selskabsdeltagere (kaldet interessenter) om drift af en fælles erhvervsvirksomhed, hvor selskabsdeltagerne hæfter personligt og solidarisk for selskabets gæld”, jf. Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 171.

³⁹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2017, *Dansk selskabsret 1 – Indledning til selskabsretten*, 5. udgave, Karnov Group, side 66.

⁴⁰ Lovbekendtgørelse nr. 249 af 1. februar 2021 om visse erhvervsdrivende virksomheder, § 2, stk. 1.

⁴¹ Lovforslag nr. L 84 til lov om erhvervsdrivende virksomheder, Fremsat den 24. november 1993, side 1672.

interessenter. Et interessentskab forudsætter mindst to deltagere, som både kan være fysiske og juridiske personer.⁴² I et interessentskab bestående af to interessenter vil den ene interessents udtræden ved opsigelse derfor betyde, at der ikke begrebsmæssigt består et interessentskab, ligesom det ikke er omfattet af bestemmelserne i erhvervsvirksomhedsloven, jf. erhvervsvirksomhedsloven § 2, stk. 1.⁴³

Det er en betingelse for kategorisering som et interessentskab, at det beskæftiger sig med erhvervmæssig virksomhed. Således blev det eksempelvis i UfR 2002.765 H fastslået, at der var etableret et interessentskab, idet parterne i fællesskab havde skabt en erhvervsvirksomhed.⁴⁴ Det kan heraf modsætningsvis udledes, at interessentskab ikke kan etableres, når der *ikke* er tale om erhvervmæssig virksomhed, og det vil i sådanne tilfælde efter omstændighederne kunne karakteriseres som et sameje i stedet. Medmindre andet er aftalt, har et interessentskab som udgangspunkt ingen forudbestemt varighed,⁴⁵ men parterne kan indføre en tidsbegrænsning ved aftale i interessentskabskontrakten eller ved at etablere selskabet som et projektbaseret samarbejde.⁴⁶

Ved stiftelsen af et interessentskab gælder aftalefrihed, idet erhvervsvirksomhedsloven ikke fastsætter specifikke krav i den henseende. Der gælder således ingen kapitalkrav ved stiftelsen eller krav til en skriftlig kontrakt til regulering af interessentskabet, hvorfor stiftelsen efter omstændighederne vil kunne ske stiltiende.⁴⁷ Der føres dog typisk en kapitalkonto, hvorved forstås en opgørelse af den enkelte interessents ejerandel, over- og underskudsandel samt egenkapitalkonto.⁴⁸ Kapitalkontoen får særlig betydning ved opsigelse, da interessenten i så fald har krav på at få udbetalt sin nettoandel af interessentskabet og et eventuelt indestående på kapitalkontoen som nærmere behandlet i afsnit 4.4.2.

⁴² Lovforslag nr. L 84 til lov om erhvervsdrivende virksomheder, Fremsat den 24. november 1993, side 1672.

⁴³ De nærmere retsvirkninger i den forbindelse behandles nærmere i afsnit 4.6.1.1.

⁴⁴ UfR 2002.765 H, side 772.

⁴⁵ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 729 ff.

⁴⁶ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 722 ff.

⁴⁷ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 340.

⁴⁸ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 91.

2.1.3 "Gældende ret" for interessentskaber

Interessentskabet hører til et retsområde, der kun er reguleret i begrænset omfang. Erhvervsvirksomhedsloven indeholder dog enkelte bestemmelser, som vedrører interessentskaber. I erhvervsvirksomhedsloven § 2, stk. 1 defineres interessentskabet, som primært er med fokus på fastlæggelse af hæftelsesforholdene.⁴⁹ Endvidere finder erhvervsvirksomhedslovens kapitel 1 og 2 samt §§ 15 f–15 h anvendelse for interessentskaber i relation til anvendelsesområde, virksomhedsnavne, prokura og registrering af reelle ejere.⁵⁰ Hæftelsesforholdene er en af de få præceptive regler, som regulerer interessentskaber og er ikke uden betydning i relation til en interessents udtræden af et interessentskab, hvilket behandles nærmere i afsnit 4.4.3. Selvom anden relevant lovgivning også kan have betydning for et interessentskab afhængigt af dets aktivitet, findes ingen specifik lov, der griber ind i interessentskabets interne, organisatoriske struktur.

Den manglende lovregulering af interessentskaber fører til en vidtrækkende aftalefrihed og medfører, at interessentskabskontrakten anses for at udgøre et af de væsentligste grundlag for fastlæggelse af gældende ret på det interessentskabsretlige område.⁵¹ I praksis opstår derfor spørgsmålet om, hvilke regler der gælder, når parterne hverken har indgået en interessentskabskontrakt, eller hvor tvisten ikke kan løses med udgangspunkt i kontraktvilkårene, hvilket blandt andet forudsætter et indblik i selskabsretlige principper samt inspiration fra lovreguleringen i øvrige nabolande.⁵² Desuden vil almindelige, formueretlige principper samt rimeligheds- og hensynsafvejninger spille ind.⁵³ Hvad der er rimeligt eller mest hensynsfuldt vil afhænge af en afvejning i den konkrete situation, og generelle konklusioner vil derfor kunne fraviges, hvis omstændighederne taler herfor. Ved fastlæggelsen af gældende ret for interessentskaber vil retspraksis spille en stor rolle som resultat af manglende lovregulering,⁵⁴ ligesom retsteoretikere i retslitteraturen har udtalt sig om, hvad der på baggrund af især retspraksis anses for at udgøre gældende ret.

⁴⁹ Rosenmai-Sarka, Gro og Whitt, Søren Corfixsen, 2021, *Erhvervsvirksomhedsloven med kommentarer*, 1. udgave, Karnov Group, side 60-61.

⁵⁰ Lovbekendtgørelse nr. 249 af 1. februar 2021 om visse erhvervsdrivende virksomheder, § 2, stk. 3, 1. pkt.

⁵¹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2024, *Dansk selskabsret 1 – Indledning til selskabsretten*, 6. udgave, Karnov Group, side 133.

⁵² Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2024, *Dansk selskabsret 1 – Indledning til selskabsretten*, 6. udgave, Karnov Group, side 134.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 43.

Terminologien for det regelsæt, der gælder for interessentskaber i mangel af aftale, kan give anledning til nærmere overvejelse. Det kan diskuteres, hvorvidt regelsættet kan betegnes som "deklaratoriske regler", særligt fordi deklaratoriske regler i en række henseender udspringer af lovgivning og ikke ulovregulerede områder. Deklaratoriske retsregler forstås normalvis som de regler, der finder anvendelse, i det omfang parterne ikke har aftalt andet.⁵⁵ Eftersom begrebet kan dække over både lovregler og ikke-lovfastsatte regler,⁵⁶ synes der i retslitteraturen at være bred enighed om, at begrebet "deklaratorisk" er det mest passende som betegnelse for det sæt udfyldende regler, som gælder i mangel af parternes aftale.⁵⁷ Når der løbende i projektet refereres til "deklaratoriske regler", benyttes udtrykket således som betegnelse for de udfyldende regler for interessentskaber. Det er netop dette sæt regler, som i nærværende projekt blandt andet forsøges fastlagt, for så vidt angår opsigelse af ikke-kontraktregulerede interessentskaber.

2.2 Opsigelse

Et interessentskab er typisk et længerevarende kontraktforhold, som fortsætter med at eksistere, indtil parterne beslutter sig for andet. Som udgangspunkt er der ingen fast tidsbegrænsning for et interessentskab, medmindre det udtrykkeligt aftales, hvorfor ophøret som udgangspunkt forudsætter en aktiv beslutning fra en af interessenterne. Ved "opsigelse" forstås begrebsmæssigt en parts erklæring til den anden part om ophør af en aftales retsvirkning.⁵⁸ I relation til interessentskaber skal opsigelse således forstås som situationen, hvor en interessent meddeler sine medinteressenter, at denne ønsker at udtræde af interessentskabet.⁵⁹

⁵⁵ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 20.

⁵⁶ Fode, Carsten m.fl., 2022, *Valg af selskabsform & omstrukturering af selskaber*, 5. udgave, Karnov Group, side 77.

⁵⁷ Se således Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 80 samt Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 41. Ligeledes betegner Hørlyck de udfyldende regler som deklaratoriske regler, jf. Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 152.

⁵⁸ Andersen, Mads Bryde & Dissing, Mariane, 2021, Opsigelse, URL: <https://lex.dk/opsigelse>, Lex, Besøgt den 6. maj kl. 19.36.

⁵⁹ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 78.

Interessentskabet kan frit stiftes ved parternes aftale og kan på samme måde frit bringes til ophør ved parternes enighed herom.⁶⁰ Er parterne ikke enige om interessentskabets ophør, vil det derfor kræve, at der for den ophævende part kan henvises til et hjemmelsgrundlag, før denne har krav på at udtræde af interessentskabet. I tråd hermed kræver opsigelse som udgangspunkt hjemmel, da udgangspunktet er, at en aftale (skriftlig såvel som mundtlig eller stiltiende) har en forpligtende kraft.⁶¹ Angående hensynene bag en adgang for interessenter til at opsiges interessentskabet, anfører Munck dog, hvordan en deltager ikke skal være tvunget til at fortsætte et selskabssamarbejde, hvor denne hæfter personligt for selskabets gæld, og at dette blandt andre hensyn vægter tungere end de økonomiske konsekvenser, det kan medføre for medinteressenterne.⁶² Der kan i retslitteraturen generelt konstateres enighed om, at der for enhver interessent som klart udgangspunkt er adgang til at opsiges sin deltagelse, og dette ses også bekræftet i retspraksis som nærmere behandlet i afsnit 4.⁶³ Opsigelse anses således som en individualret, som tilkommer enhver interessent, og som kan udnyttes uden samtykke fra de øvrige interessenter.⁶⁴ Opsigelse vil derfor, når den ikke kan karakteriseres som misligholdelse af aftaleforholdet, være uden erstatningsansvar for den opsigende part.⁶⁵

Opsigelsen kan i relation til interessentskaber skyldes en række årsager, herunder eksempelvis frustration over samarbejdet, personlige årsager eller ønsket om at beskæftige sig med andet. Opsigelse kan i praksis også anskues fra to vinkler: en interessent kan have et ønske om at opsiges sin deltagelse og dermed forlade interessentskabet, eller de øvrige interessenter kan have et ønske om at opsiges en anden interessent, således at denne udelukkes fra interessentskabet. Sidstnævnte mulighed forudsætter dog, at den pågældende interessent har misligholdt kontrakten, hvilket derfor falder uden for nærværende projekts afgrænsning. Mens opsigelse er en individualret, hvorefter der kan afgives en ensidig

⁶⁰ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 713.

⁶¹ Andersen, Mads Bryde, 2021, *Grundlæggende aftaleret*, 5. udgave Gjellerups Forlag, side 131.

⁶² Fode, Carsten m.fl., 2022, *Valg af selskabsform & omstrukturering af selskaber*, 5. udgave, Karnov Group, side 240.

⁶³ Se således eksempelvis Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 729 samt Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group side 91.

⁶⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 732-733.

⁶⁵ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 78.

meddelelse herom, forudsætter ophævelse, at en interessent har misligholdt sine forpligtelser i en sådan grad, at de øvrige interessenter har ret til at frigøre sig fra aftalen. Opsigelse og ophævelse kan i praksis have en række ligheder, herunder hvis opsigelsen eksempelvis skyldes frustration over en medinteressents manglende arbejdsvillighed, men retsvirkningerne kan adskille sig en smule. Ved ophævelse vil der muligvis være samme opsigelsesvarsel og en række andre ligheder, men ved en ophævelse vil det eventuelt være vedtaget, at udløsningsbalancen skal udarbejdes ved selve ophævelsen og ikke ved opsigelsesvarslets udløb.⁶⁶ Foruden ophævelse behandles ikke øvrige objektive ophørsgrunde, herunder hvor interessentskabet kan kræves opløst med henvisning til interessentskabskontraktens indhold. Der vil desuden kunne opstå tilfælde, hvor en interessent afgår ved døden, umyndiggøres eller går konkurs, hvilket heller ikke behandles nærmere.

2.3 Interessentskabskontrakten

2.3.1 *Interessentskabskontrakten som juridisk dokument og fortolkningen heraf*

En interessentskabskontrakt er en aftale mellem de deltagende interessenter, som regulerer deres indbyrdes forhold. Interessentskabskontrakten vil typisk tage stilling til en række forhold, herunder interessentskabets formål, deltagernes indskud, interessentskabets interne og eksterne forhold samt kontraktvilkår relateret til en interessents udtræden af interessentskabet.⁶⁷ Eftersom der ikke er selskabsretlig lovgivning, som regulerer interessentskabskontrakten, kan begrebet dog ikke klart afgrænses, eftersom alt, hvad parterne aftaler, reelt kan anses for at udgøre kontrakten. Som supplement til en eventuel skriftlig aftale kan således aftales tilføjelser og fravigelser, ligesom disse kan aftales stiltiende på samme måde som ved stiftelsen af et interessentskab.⁶⁸

Den almindelige kontraktret finder anvendelse for alle kontrakter,⁶⁹ og eftersom interessentskaber ikke reguleres gennem lovgivning, gælder både formfrihed og aftalefrihed ved konciperingen af kontrakten, ligesom de almindelige regler om kontraktindgåelse finder

⁶⁶ Se således eksempelvis Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 259 (§ 13).

⁶⁷ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 85.

⁶⁸ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 345.

⁶⁹ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 20.

anvendelse. Udarbejdelse af en interessentskabskontrakt er dog ikke en garanti for, at der ikke kan opstå tvister eller uenigheder angående kontraktens indhold. Det vil i den forbindelse ligeledes være den almindelige kontraktret, som sætter rammerne for fortolkningen af interessentskabskontraktens bestemmelser, ligesom de aftaleretlige ugyldighedsregler også vil kunne finde anvendelse. Ved kontraktfortolkning kan forstås en søgen efter den retsstilling, som parterne måtte have tilsigtet,⁷⁰ og i fortolkningen vil især parternes fælles opfattelse tillægges vægt, således der kan findes frem til et rimeligt og hensigtsmæssigt resultat.⁷¹ Ved længerevarende kontrakter kan det overvejes, hvordan indretningssynspunkter kan være særligt relevante. Deltagerne indgår typisk interessentskabsaftalen med forventning om et langvarigt samarbejde, hvor kontrakten fastlægger de grundlæggende rettigheder og forpligtelser. Derfor er det afgørende at præcisere interessentskabets formål og de bagvedliggende forudsætninger for dets etablering, ligesom det er væsentligt, at interessentskabet ofte udgør hovedbeskæftigelsen for parterne.⁷² Ved fortolkningen skal der således tages særligt hensyn til de forventninger og overvejelser, som ligger bag stiftelsen af interessentskabet samt indgåelsen af kontrakten i højere grad, end hvad udgangspunktet vil være ved kontraktfortolkning. Resultatet kan derfor ikke alene udledes gennem ordlydsfortolkning, men det vil i høj grad kræve en subjektiv, formålsorienteret fortolkning.

Indgåelse af interessentskabskontrakten skal behandles efter almindelige kontraktuelle regler. For at man kan anses for bundet af en kontrakt, kræver det således en viljeserklæring som eksempelvis bekræftet ved UfR 2004.180 H. Spørgsmålet i sagen var, efter hvilket regelsæt tvisten mellem parterne skulle behandles, idet der var indgået en interessentskabskontrakt i 1980, men efter en omdannelse i 1987, hvor interessentskabsandelene blev overdraget til parternes respektive ApS, blev der aldrig indgået en ny interessentskabskontrakt. Den nye interessentskabskontrakt, som der løbende var udarbejdet udkast til, kunne ikke anses for indgået, idet det for retterne stod klart, at dette næppe kunne

⁷⁰ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 229.

⁷¹ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 230.

⁷² Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 85-86.

anses for at være parternes hensigt.⁷³ Det kræver således en viljeserklæring for at være bundet af en interessentskabskontrakt, hvilket også er i overensstemmelse med kontraktretten i øvrigt. Indgåelse kræver ikke nødvendigvis skriftlighed, idet mundtlige aftaler også accepteres, men skriftlighed vil som regel foretrækkes af bevismæssige hensyn.⁷⁴

I relation til opsigelse anerkendes det generelt, at langvarige kontrakter kan opsiges, selv når adgangen til opsigelse ikke er reguleret nærmere i kontrakten.⁷⁵ For interessentskaber ses det i praksis bekræftet allerede ved UfR 1868.252SH, hvor Sø- og Handelsretten udtalte, at selvom der ikke var vedtaget særskilt bestemmelse herom, kunne interessentskaber opsiges med et tilbørligt varsel.⁷⁶ Selvom opsigelsesproblematikken ikke er specifikt reguleret, har man som deltager adgang til at bringe aftaleforholdet til ophør.

Selvom interessenterne som udgangspunkt kan støtte ret på en gyldig interessentskabskontrakt, indebærer det ikke, at interessentskabskontrakten kan betegnes som en retskilde. Mellem aftaleparterne vil interessentskabskontrakten kunne indgå som en del af faktum, idet den vil kunne lægges til grund ved afgørelse af interne tvister, i det omfang forholdet er reguleret i aftalen. Den vil dog omvendt ikke stifte retsregler for andre end de deltagende parter, og den vil derfor ikke kunne anses for at være en retskilde, da den ikke udgør en alment gældende kilde til ret.⁷⁷

2.3.2 *Interessentskabskontrakten sammenholdt vedtægter og ejeraftaler*

Interessentskabskontrakten betegnes af Hansen og Krenchel som interessentskabets vedtægter.⁷⁸ Begrebsmæssigt bør et interessentskabs ”vedtægter” i form af interessentskabskontrakten dog ikke forveksles med vedtægterne for kapital selskaber, som er reguleret gennem selskabsloven. Det kan imidlertid give anledning til at overveje, hvorledes interessentskabskontrakten adskiller sig fra et kapital selskabs vedtægter, og om der findes

⁷³ UfR 2004.180 H, side 186-187.

⁷⁴ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 24 ff.

⁷⁵ Ussing, Henry, 1967, *Obligationsretten: Almindelig del*, 4. udgave ved A. Vinding Kruse, Juristforbundet, side 421.

⁷⁶ UfR 1868.252SH, side 258.

⁷⁷ ⁷⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 385.

⁷⁸ Som eksempelvis beskrevet i Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 344 ff. og Som i Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 55.

visse ligheder som derved kan bidrage til fortolkningen og forståelsen af interessentskabskontrakten.

Interessentskabers kontrakter er som klart udgangspunkt ikke offentlige⁷⁹, mens et kapital-selskabs vedtægter skal registreres hos Erhvervsstyrelsen, hvorefter de er offentligt tilgængelige. Vedtægternes offentlighed indebærer også, at de er ”*selskabsretligt universelt bindende*”⁸⁰, hvorfor de ikke alene er bindende for kapitalejerne. Vedtægternes offentlighed indebærer, at man ved fortolkningen skal tage hensyn til, hvordan tredjemand kan forventes at forstå vedtægterne, og der skal derfor ses bort fra kapitalejernes intentioner. Modsat den subjektive formålsfortolkning, som er udgangspunktet ved fortolkningen af interessentskabskontrakten, vil udgangspunktet ved fortolkning af vedtægterne derfor typisk være en objektiv fortolkning.⁸¹ Formålsfortolkningen kan dog være relevant i visse tilfælde i relation til vedtægter, hvis der eksempelvis er tale om et mindre anpartsselskab med to ejere, hvor den personlige relation mellem parterne samt deres forudsætninger i højere grad er relevante.

Modsat vedtægterne er en ejerftale ikke et offentligt dokument, men er alene bindende for aftalens parter og kan anvendes til at fastlægge det indbyrdes ejer- og ledelsesforhold mellem kapitalejerne, jf. selskabslovens § 5, nr. 6.^{82 83} På samme måde som ved interessentskabskontrakter vil en ejerftale desuden kunne indeholde bestemmelse om arbejdsindsats, opsigelse, værdiansættelse med videre.⁸⁴ Til trods herfor anlægges på samme måde som ved vedtægterne som regel en objektiv fortolkning, da ejerftalen typisk indgås mellem flere end to parter. Som ved vedtægterne vil en subjektiv, formålsorienteret fortolkning dog kunne være relevant, hvis ejerftalen er indgået mellem to eller få parter.⁸⁵

⁷⁹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 345.

⁸⁰ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 19.

⁸¹ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 44.

⁸² Lovbekendtgørelse nr. 331 af 20. marts 2025 om aktie- og anpartsselskaber, § 5, nr. 6.

⁸³ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 44.

⁸⁴ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 305 ff.

⁸⁵ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 55.

Baseret på ovenstående gennemgang af ligheder og forskelle mellem interessentskabskontrakten og henholdsvis vedtægterne og ejeraftalen vurderes særligt ejeraftalen at have en række ligheder med interessentskabskontrakten, da der er tale om et privat dokument, som anvendes til at fastlægge parternes interne relationer, rettigheder og forpligtelser. Til fastlæggelse af gældende ret for udformning af interessentskabskontrakten, vurderes ejeraftalen derfor at kunne bidrage til forståelsen heraf. Vedtægterne vil dog ikke være uden betydning i de tilfælde, hvor en subjektiv formålsfortolkning kan være relevant. Begge typer dokumenter anvendes med varsomhed, eftersom interessentskabskontrakten særligt adskiller sig fra disse ved at udgøre selve grundlaget for interessentskabet uden lovgivning i øvrigt.⁸⁶

2.3.3 Udfyldning i mangel af aftale

Manglende kontraktregulering kan være tilfældet, hvis interessentskabet ikke er kontraktreguleret, eller hvis der er indgået en kontrakt, der ikke behandler spørgsmålet om opsigelse eller visse af dens aspekter. Udgangspunktet, hvis parterne har indgået en kontrakt, men denne ikke bidrager til løsningen af en konkret tvist mellem disse, er, at der skal ske udfyldning af aftalen, hvorved man søger at finde frem til den løsning, som anses for mest hensigtsmæssig.⁸⁷ Hvis parterne har en interessentskabskontrakt, men eksempelvis ikke har taget stilling til opsigelse, vil fortolkning og udfyldning af kontrakten dog vanskeligt kunne adskilles. På den ene side skal der foretages udfyldning i overensstemmelse med de deklatoriske regler, som gælder i mangel af aftale, mens der på den anden side skal ske fortolkning gennem inddragelse af de øvrige bestemmelser i interessentskabskontrakten, hvor eksempelvis formålsbestemmelsen vil kunne indgå i udfyldningen af kontrakten.⁸⁸ De deklatoriske regler er derfor ikke uden betydning, selvom parterne har vedtaget en interessentskabskontrakt, men de øvrige bestemmelser i

⁸⁶ Til støtte for påstanden om, at ejeraftaler kan benyttes som inspiration ved udarbejdelse af interessentskabskontrakter, kan det bemærkes, at den modsatte relation også er gjort gældende i retslitteraturen, ved at man ved udarbejdelse af ejeraftaler således kan søge inspiration i interessentskabskontrakter, jf. Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejeraftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 305.

⁸⁷ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 227-228.

⁸⁸ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 229.

interessentskabskontrakten vil i den forbindelse kunne indgå i overensstemmelse med den subjektive, formålsorienterede fortolkning.⁸⁹

⁸⁹ Spørgsmålet vil dog formentlig have mere teoretisk end praktisk betydning, da tilfælde, hvor parterne har indgået en interessentskabskontrakt uden at tage stilling til opsigelse, sjældent må forventes i praksis henset til opsigelsens betydning.

3 Opsigelse i kontraktregulerede interessentskaber

En aftale bør indgås i fredstid, så den kan beskytte, når uenighederne opstår. Det stiller derfor visse krav til, at man som koncipist forsøger at tilpasse kontrakten til de mulige konflikter, som vil kunne opstå for det specifikke interessentskab. Selv kontrakter, som er gennemarbejdet af kyndige rådgivere, kan medføre problemer, eftersom det ikke er muligt at forudse samtlige potentielle konflikter,⁹⁰ og de øvrige bestemmelser i interessentskabskontrakten vil i så fald kunne indgå som led i en subjektiv formålsfortolkning. Grundet de omfattende konsekvenser, der kan være forbundet med opsigelse af et interessentskab, anses stillingtagen til opsigelse af et interessentskab i retslitteraturen for et af de væsentligste emner at beskæftige sig med.⁹¹

Med en afklaring af de centrale begreber af relevans for nærværende projekt, giver det anledning til at dykke ned i de overvejelser, der gør sig gældende, når parterne på forhånd gennem kontrakt ønsker at undgå konflikter og sikre klarhed angående rettigheder og pligter. I nærværende afsnit undersøges således, hvordan parterne gennem konciperings af interessentskabskontrakten håndterer formkrav, opsigelsesvarsel, uopsigelighed og retsvirkningerne af opsigelsen. Afsnittet er opbygget således, at hvert emne først gennemgås ud fra relevante standardparadigmer og kontraktudformningsforslag i retslitteraturen, hvorefter det analyseres, hvordan interessentskabskontrakten konciperes i praksis, og hvorvidt der synes at være overensstemmelse mellem retslitteraturen og aftalepraksis. Afslutningsvis diskuteres resultatet af analysen med udgangspunkt i, hvorvidt der kan anses for at være udviklet en almindelig kontraktpraksis.

3.1 Formkrav

Opsigelse af et interessentskab er en afgørende mekanisme, der giver parterne mulighed for at afslutte et samarbejde, men dens retsvirkning er stærkt forbundet med opfyldelsen af eventuelle formkrav. Det er overholdelsen af eventuelle formkrav, herunder eksempelvis krav til skriftlighed, korrekt varselstid og proceduremæssig håndtering, der sikrer, at opsigelsen får den tilsigtede effekt. Hvis aftalte formkrav ikke opfyldes, vil opsigelsen

⁹⁰ Fode, Carsten m.fl., 2022, *Valg af selskabsform & omstrukturering af selskaber*, 5. udgave, Karnov Group, side 238.

⁹¹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 706.

ikke få retsvirkning, hvilket kan fastholde den pågældende i interessentskabet i længere tid end ønsket.

Som følge af den ulovregulerede retsstilling for interessentskaber, gælder der som udgangspunkt ikke særlige formkrav for opsigelse heraf. Er der mellem parterne indgået en interessentskabskontrakt, vil en aftalt procedure dog være afgørende for, hvilke formkrav der kræves for, at en interessent retligt kan anses for at have opsagt sin deltagelse i interessentskabet. I retslitteraturens standardparadigmer ses en tilgang til udformningen for interessentskabskontrakten, hvor skriftlighed påkræves for opsigelse, eventuelt ved anbefalet brev:

”En interessent kan opsiges interessentskabsaftalen ved anbefalet skrivelse til samtlige øvrige interessenter.”⁹²

I tråd med Hørlycks model for en interessentskabskontrakt, anbefales også skriftlighed af Lybech og Pontoppidan ved opsigelse.⁹³ Werlauff sonderer i sin kontraktmodel mellem et interessentskab bestående af henholdsvis tre ApS og tre personer. I modellen for tre personer foreslås opsigelse ved anbefalet brev, mens der i modellen med tre ApS alene kræves skriftlighed.⁹⁴ Fælles for retslitteraturens modeller er dog et krav om skriftlighed, således at opsigelsen fremstår klart for de øvrige interessenter.

I praksis ses det ved TfL 2011.259, hvordan et driftsfællesskab for en mælkeproduktion i sin interessentskabskontrakt havde fulgt den i retslitteraturen anbefalede tilgang, hvor skriftlighed kræves ved opsigelse.⁹⁵ Dette synes dog langt fra at være udgangspunktet i aftalepraksis, da det ved UfR 1988.42 H eksempelvis fremgår, hvordan man i interessentskabskontrakten for et forsikringsagentur omvendt havde valgt ikke at fastlægge særlige formkrav for opsigelsen, til trods for at man i øvrigt havde vedtaget bestemmelse omkring

⁹² Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 256.

⁹³ Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian, 2016 *Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten*, 1. udgave, Werlauff Jura, side 103.

⁹⁴ Werlauff, Erik, 1995, *Selskabsretlige dokumenter*, 2. udgave, GadJura, side 42 og 53.

⁹⁵ TfL 2011.259, afsnit 3 (§ 10).

varslet for opsigelse.⁹⁶ Det samme kunne konstateres for et dambrug ved UfR 1979.312 H,⁹⁷ en dyrlægepraksis ved UfR 2009.830 V⁹⁸ samt en landbrugsvirksomhed ved UfR 2020.1515.⁹⁹ Der ses derfor ikke en tendens til, at man i kontraktregulerede interessentskaber altid forholder sig til formkrav for opsigelsen. Årsagen til den manglende stillingtagen kan muligvis skyldes eksistensen af de deklaratoriske regler. Har parterne i et kontraktreguleret interessentskab ikke forholdt sig til formkrav for opsigelse, vil det være de deklaratoriske regler og den almindelige kontraktret som behandles i afsnit 4.1, som fungerer som kontraktudfyldning. Fremstår de deklaratoriske regler klare, kan det i praksis muligvis medføre, at parterne ikke ser noget behov for yderligere regulering.

For kontraktregulerede interessentskaber er der i praksis ikke fundet eksempler på, at der sker regulering af opsigelsens retskraft og dermed, om opsigelsesvarslet eksempelvis løber fra afsendelsen eller modtagelsen af opsigelsen. Der henvises i den forbindelse derfor til de deklaratoriske regler på området som belyses i afsnit 4.1.

3.2 Varsel

I kontraktregulerede interessentskaber indtager opsigelsesvarslet en central rolle for parternes mulighed for at afslutte samarbejdet, idet det er afgørende for, hvornår den opsigende interessent endeligt kan anse sig for frigjort fra interessentskabet og de forpligtelser, der er forbundet dermed. I nærværende afsnit undersøges gældende ret for fastlæggelsen af opsigelsesvarslet for kontraktregulerede interessentskaber, ligesom det med udgangspunkt i interessentskabskontrakternes øvrige bestemmelser samt interessentskabets forhold i øvrigt analyseres, hvilke hensyn der kan ligge til grund herfor.

3.2.1 Retslitterære modeller

I standardparadigmet udarbejdet af Erik Hørlyck foreslås et opsigelsesvarsel udformet således: ”Opsigelse skal ske med mindst 6 måneders varsel til udløbet af et regnskabsår”.¹⁰⁰ En anden model af Lybech og Pontoppidan lyder således:

⁹⁶ UfR 1988.42 H, side 43.

⁹⁷ UfR 1979.312 H, side 313.

⁹⁸ UfR 2009.830 V, side 832.

⁹⁹ UfR 2020.1515, side 1516.

¹⁰⁰ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 256.

”Enhver interessent kan til de øvrige interessenter afgive skriftlig meddelelse om opsigelse af interessentskabet med [...] måneders varsel til d. [../.]. Sådan meddelelse kan ikke gives de første [...] måneder efter interessentskabets stiftelse. Interessenterne kan ved en interessents opsigelsesmeddelelse aftale, at opsigelsen skal have virkning med kortere varsel.”¹⁰¹

Bestemmelsen ovenfor lader længden på opsigelsesvarslet stå blankt, men forfatterne bemærker, at et opsigelsesvarsel på 6 måneder typisk vil være passende.¹⁰² Angående opsigelsesvarslet foreslås af Werlauff ligeledes en model, hvor der opereres med et varsel på 6 måneder.¹⁰³ I retslitteraturen ses derfor generelt foreslået et opsigelsesvarsel på 6 måneder for kontraktregulerede interessentskaber, uden at forfatterne dog fremhæver hensynene bag.

Som behandlet i afsnit 2.3.2 vurderes vedtægter og ejeraftaler at kunne bidrage ved fastlæggelse af, hvordan interessentskabskontrakten konciperes i praksis. Selskabstypen, herunder branchen, er dog ikke uden betydning, hvorfor der her er udvalgt et par paradigmer, som er tiltænkt et liberalt erhverv (et lægeselskab) for at opnå et så sammenligneligt grundlag som muligt. I et udvalgt paradigme for vedtægter for et ApS fremgår ingen ”opsigelsesbestemmelse”, da det alene er bestemt, at de øvrige kapitalejere ved overgang af kapitalandele har forkøbsret, samt at overdragelse af en anpart til eje eller pant skal meddeles selskabet inden 14 dage.¹⁰⁴ Omvendt indeholder paradigmet for en ejerftale for et ApS mellem tre anpartshavere for en lægepraksis en opsigelsesbestemmelse:

”Samejet af anparter kan bringes til ophør ved opsigelse, der skal afgives skriftligt til de øvrige parter med et opsigelsesvarsel på 6 måneder til ophør enten den 30. juni eller 31. december”¹⁰⁵

¹⁰¹ Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian, 2016 *Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten*, 1. udgave, Werlauff Jura, side 103. Resten af bestemmelsen er her udeladt.

¹⁰² Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian, 2016 *Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten*, 1. udgave, Werlauff Jura, side 102.

¹⁰³ Werlauff, Erik, 1995, *Selskabsretlige dokumenter*, 2. udgave, GadJura, side 42 og 53.

¹⁰⁴ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 287-288 (§§ 4 og 5).

¹⁰⁵ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejerftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 308, (§ 9).

Bestemmelsen svarer således i høj grad til det i retslitteraturen foreslåede angående opsigelsesvarslet. Denne parallel mellem ejeraftalen og interessentskabskontrakten fremhæver derfor, hvordan principper fra ejeraftaler i praksis kan bidrage til udformningen af opsigelsesbestemmelser. Sammenfattende antyder ovenstående modeller, at selvom der ikke findes en fast, entydig standard for opsigelse af interessentskaber, synes retslitteraturen at læne sig op ad et opsigelsesvarsel på 6 måneder.

3.2.2 *Aftalepraksis*

Når lovgivningen ikke sætter rammerne for udformningen af opsigelsesbestemmelsen, vil særligt praksis for koncipering være væsentligt ved fastlæggelse af gældende ret. I nedenstående gennemgås således, hvordan opsigelsesvarslet ses udformet i praksis i interessentskabskontrakter.

3.2.2.1 6 måneders varsel

I retslitteraturen foreslås modeller, hvorved interessentskabskontrakten kan opsiges med et varsel på 6 måneder. Det er i den forbindelse relevant indledningsvis at undersøge, om dette også understøttes i aftalepraksis. Et praktisk eksempel på en opsigelsesbestemmelse ses ved UfR 1988.42 H, som angik et forsikringsagentur. Tvisten i sagen bestod i, hvorvidt et forsikringsselskab kunne anmelde sin fordring i et af interessenternes konkursbo med fortrinsret fremfor A's særkreditorer.¹⁰⁶ Sagens tvist er ikke relevant for nærværende speciale, men det er interessentskabets interessentskabskontrakt derimod. I kontrakten fremgik følgende opsigelsesbestemmelse:

”Nærværende kontrakt kan fra hver af parternes side opsiges med 6 måneders varsel til udløbet af et kvartal”¹⁰⁷

Interessentskabet opererede med et opsigelsesvarsel på 6 måneder til udløbet af et kvartal, og opsigelsesvarslet læner sig således op ad det i retslitteraturen anførte. I afgørelsen forholdes der ikke nærmere til overvejelserne bag dette, men Skifteretten udtalte dog, at interessentskabskontraktens bestemmelser, hvorved derfor også må forstås

¹⁰⁶ Højesteret slog ved afgørelsen endelig fast, at interessentskabets fælleskreditorer har forrang fremfor særkreditorerne.

¹⁰⁷ UfR 1988.42 H, side 43.

opsigelsesbestemmelsen, *ikke* fandtes at være usædvanlige.¹⁰⁸ For det pågældende interessentskab gjaldt det særlige, at den ene interessent ensidigt havde adgang til at beslutte, om denne ønskede at overtage interessentskabets samlede virksomhed, eller om interessentskabet skulle likvideres, uagtet hvem der var den opsigende part.¹⁰⁹ Dette indebar en beslutning, som fordrede både betænkningstid samt eventuelt administrativt arbejde som led i sikring af den fortsatte forretningsmæssige drift. Varslets længde kunne derfor give tid til beslutningstagning, omstilling og de praktiske procestrin, der skulle være afsluttet ved fristens udløb.¹¹⁰ En subjektiv formålsfortolkning med inddragelse af interessentskabskontraktens øvrige bestemmelser kan indikere, at parterne har vurderet, at en 6-måneders frist udgør en passende balance efter interessentskabets forhold. Fristen er således tilstrækkelig til at sikre ordentlig forberedelse og gennemførelse af processen uden at forlænge perioden unødigt og lægge urimelige begrænsninger på den opsigelsesberettigede.

Ved UfR 2004.180 H var et opsigelsesvarsel på seks måneder ligeledes vedtaget i en kiropraktorklinik bestående af to interessenter. Som følge af at interessentskabet alene bestod af to kiropraktorer, ville den enes udtræden betyde opløsning af interessentskabet som nærmere behandlet i afsnit 4.4.1.1. Det fremgår i den forbindelse af interessentskabskontraktens § 11, hvordan den opsagte interessent som udgangspunkt skulle overtage interessentskabets aktiver og passiver.¹¹¹ De samme overvejelser som i den netop behandlede afgørelse, UfR 1988.42 H, kan derfor gøre sig gældende, hvorefter et for kort varsel kan vanskeliggøre en ordentlig afvikling af interessentskabet samt muligvis fremprovokere unødige tvister. Et opsigelsesvarsel på mindst seks måneder kunne af parterne derfor muligvis anses for passende, eftersom det giver medinteressenten tilstrækkelig tid til at overtage aktiver og passiver, uden at opsigelsesperioden bliver unødigt lang.

Et opsigelsesvarsel på 6 måneder sås også ved UfR 2009.830 V for en dyrlægepraksis. Efter interessentskabskontrakten havde de tilbageværende interessenter adgang til at

¹⁰⁸ UfR 1988.42 H, side 46.

¹⁰⁹ UfR 1988.42 H, side 43. Som senere behandlet i afsnit 4.4.1.1, står det i dag klart, at et interessentskab bestående af to interessenter ophører ved konfusion ved den ene interessents opsigelse. I nærværende interessentskab ville den ene interessents "overtagelse" af den samlede virksomhed indebære en overtagelse af aktiver og passiver modsvaret af en økonomisk kompensation til medinteressenten.

¹¹⁰ Agenturet var eksempelvis optaget i Forsikrings-Registret, hvorefter opsigelsen ville kræve formelle indberetninger i den henseende.

¹¹¹ UfR 2004.180 H, side 186.

overtage dyrlægepraksis, såfremt de havde ønske herom.¹¹² En opsigende interessent skulle desuden betale en godtgørelse på 5% af den samlede goodwill for praksis. Ønskede de tilbageværende interessenter at overtage praksis, ville der i perioden inden interessentens endelige udtræden kunne forestilles et behov for blandt andet hensigtsmæssig overdragelse af klienter, eventuelt omrokering af ressourcer samt meddelelse til tredjeparter af hæftelsesmæssige årsager, hvorfor opsigelsesvarslet i tråd med afgørelserne ovenfor skulle efterlade tilstrækkelig tid til at håndtere de konsekvenser, opsigelsen medfører. Tilsvarende havde man i en landbrugsvirksomhed i UfR 2020.1515 en interessentskabskontrakt med et opsigelsesvarsel på 6 måneder.¹¹³ Afgørelsen kan anses som en bekræftelse af de tidligere behandlede afgørelser, idet opsigelsesvarslet læner sig op af det i retslitteraturen foreslået varsel på 6 måneder, samtidig med at interessentskabskontrakten indeholder bestemmelse om, at de tilbageværende interessenter skal tilbyde den opsigendes andel af interessentskabet.¹¹⁴ Bliver parterne ikke enige om en fordeling af aktiver som led i en opsigelse, skal interessentskabet træde i likvidation, jf. kontraktens § 13.¹¹⁵ En opsigelse vil således også her kræve tid til forhandling og tilfredsstillende afvikling, således at en mindelig løsning kan forsøges nået, inden udløb af varsel.

Sammenfattende peger praksis på, at et opsigelsesvarsel på 6 måneder ofte vælges som løsning. Ved de analyserede afgørelser synes det gennemgående at gælde, at 6 måneder synes at udgøre en passende balance, idet den typisk vil skulle fastlægges under hensyntagen til de konsekvenser, den vil medføre ved sin indtræden. Fristen kan således anses for at være lang nok til at sikre ordentlig beslutnings- og forhandlingsproces, men ikke så lang, at den fremstår urimeligt begrænsende for den opsigelsesberettigede. Fælles for afgørelserne er også, at hverken interessenternes eller domstolenes konkrete overvejelser bag opsigelsesvarslet, herunder hensynene bag, ikke fremgår. Det kan således ikke udelukkes, at et kortere (eller længere) opsigelsesvarsel havde været mere passende for det enkelte interessentskab.

¹¹² UfR 2009.830 V, side 831.

¹¹³ UfR 2020.1515, side 1516.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Ibid.

3.2.2.2 Alternative opsigelsesvarsler

Selvom en række interessentskaber benytter sig af et opsigelsesvarsel i overensstemmelse med de retslitterære modeller, kan der i praksis også konstateres længere varsler. Ved Tfl 2011.259 var et varsel på 12 måneder eksempelvis vedtaget i et driftsfællesskab med tre interessenter, som havde til formål at drive landbrugsvirksomhed med malkekvæg.¹¹⁶ Opsigelsen skulle foreligge i skriftlig form med et varsel på mindst 12 måneder til udgangen af et regnskabsår, hvilket giver anledning til at overveje, hvad der kan være årsagen til en afvigelse fra et 6-måneders varsel. Det oplystes, at parterne forventede, at samarbejdet skulle ophøre efter 10 år som følge af to af interessenternes alder,¹¹⁷ samt at en af interessenterne for egen regning havde valgt at opføre en staldbygning som ramme for mælkeproduktionen.¹¹⁸ Der var således foretaget betydelige investeringer set i forhold til den relativt korte, forventede driftsperiode på 10 år, som i et vist omfang kan anses for beskyttet gennem et længere opsigelsesvarsel, herunder ved øget sikring af kontinuitet i virksomhedens drift. Opløsning af interessentskabet skulle som følge af en bestemmelse i interessentskabskontrakten desuden ske under iagttagelse af ”going concern-princippet”¹¹⁹, hvorefter der skulle tages hensyn til den fortsatte drift i andelsmejeriet, hvilket ligeledes fremhæver hensynet til den fremtidige drift. Interessentskabet var medlem hos andelsmejeriet, hvis vedtægter ligeledes indeholdt en bestemmelse om ”udmeldelse” af medlemskab.¹²⁰ Udtrædelse af dette medlemskab kunne efter vedtægterne som udgangspunkt kun ske med et opsigelsesvarsel på 1 år, hvorfor interessentskabets opsigelsesvarsel i et vist omfang dermed også er udtryk for overensstemmelse med andelsmejeriets vedtægter. Den 12-måneders opsigelsesfrist synes således at afspejle en bevidst beslutning om at prioritere og beskytte kontinuiteten og de investeringer, der var foretaget i interessentskabet. Ved en interessents opsigelse af samarbejdet havde de øvrige interessenter således mulighed for at tilpasse sig de økonomiske og driftsmæssige konsekvenser, der ville medfølge. Et længere opsigelsesvarsel kunne i den forbindelse give god tid til afregning af aktiver og passiver uden at risikere forstyrrelse af driften, mens et kortere opsigelsesvarsel muligvis ville skabe unødige driftsmæssige belastninger.

¹¹⁶ Tfl 2011.259, side 1.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Tfl 2011.259, side 6.

¹²⁰ Tfl 2011.259, side 2.

Det er i aftalepraksis også set eksempler på, at visse interessentskaber opererer med et opsigelsesvarsel, som ændres over tid. UfR 1964.789/2 H omhandlede en tvist vedrørende et guldsmedefirma, som var etableret som et interessentskab. Det var i parternes interessentskabskontakt bestemt, at interessentskabet i de to første år kunne opsiges af en af parterne med et 6-måneders varsel, hvorefter opsigelsesvarslet i tiden derefter ville være 12 måneder.¹²¹ Med udgangspunkt i interessentskabets forhold kan der forestilles flere overvejelser, som ledte til, at parterne havde valgt denne udvikling i opsigelsesvarslets længde. Forud for stiftelsen af interessentskabet havde den ene part, A, arvet guldsmedefirmaet, mens den anden part, B, skulle optages som medejer.¹²² Med et kortere opsigelsesvarsel i de to første år ville der have været mulighed for at afprøve samarbejdet og opsiges relativt hurtigt, hvis samarbejdet skulle vise sig ikke at fungere mellem interessenterne. Eftersom guldsmedefirmaet på forhånd var etableret, var der formentlig heller ikke behov for større investeringer indledningsvis, hvorfor den økonomiske risiko var lavere end ved eksempelvis UfR 2020.1515 som behandlet i afsnit 3.2.2.1. Efter den indledende fase, hvor samarbejdet var modnet, ville stabilitet omvendt blive afgørende. Forretninger kan over tid fordrage investering af tid, kapital og ressourcer, og et længere varsel efter den indledende periode kunne beskytte firmaets oparbejdede goodwill, idet det kunne muliggøre en kontrolleret overdragelse af relationer og kundeforhold. Kombinationen af først et kortere varsel og dernæst et længere varsel kan derfor endnu engang anses for at afspejle en balance: i starten ønskes fleksibilitet, men efterhånden som forretningen udvikler sig, er der behov for større sikkerhed og stabilitet. Parterne ses derfor at tage højde for, hvordan samarbejdet ville udvikle sig over tid, og at kontrakten skulle tilpasses forskellige faser i dette samarbejde.

Nogenlunde omvendt opsigelsesbestemmelsen i den netop omtalte UfR 1964.789/2 H havde parterne ved UfR 1979.312 H i interessentskabskontrakten for et interessentskab beskæftiget med dambrug vedtaget en bestemmelse om, at interessentskabet skulle være uopsigeligt i en periode på godt 8 måneder fra indgåelse af interessentskabskontrakten, hvorefter samarbejdet kunne opsiges med 6 måneders varsel til den 1/5 eller 1/11.¹²³ Selvom interessentskabskontrakten eller afgørelsen ikke direkte forholder sig til

¹²¹ UfR 1964.789/2 H, side 790.

¹²² UfR 1964.789/2 H, side 789.

¹²³ UfR 1979.312 H, side 313.

overvejelserne bag opsigelsesbestemmelsens udformning, fremgår der af afgørelsen flere oplysninger, som kan inddrages i overvejelserne bag det varierende opsigelsesvarsel. Etableringsperioden vil ofte kunne være forbundet med investeringer og langsigtede beslutninger, som risikeres at gå tabt, hvis en af parterne har mulighed for uden videre at opsig samarbejdet. Interessentskabet havde eksterne forpligtelser i form af levering af hele fiskeproduktionen til et andelsselskab af dambrugere.¹²⁴ Opsigelse efter uopsigelighedsperioden kunne som nævnt alene ske med 6 måneders varsel til den 1/5 eller 1/11, hvilket kan have været perioder af betydning for fiskesæsonen, regnskabsperioderne eller interessentskabets eksterne forpligtelser, således at opsigelsen ville få mindst mulige konsekvenser for de tilbageværende interessenter. Uopsigelighedsbestemmelsen kunne dermed fungere som en metode til at bevare stabilitet i opstartsfasen, således at parterne kunne fokusere på at skabe en solid forretning uden at frygte en parts udtræden i utide.

3.2.2.3 Sammenfattende om aftalepraksis

En række interessentskaber synes, for så vidt angår opsigelsesvarslet, typisk at læne sig op ad et 6-måneders varsel som også ses foreslået i standardparadigmer. Der synes på baggrund af analysen derfor at tegne sig et billede af, at man ved udarbejdelse af interessentskabskontrakten har en tendens til at læne sig op ad et ”udgangspunkt” på 6 måneders varsel, medmindre særlige hensyn gør sig gældende. Hvis der eksempelvis er særlig usikkerhed ved opstarten, herunder som følge af økonomiske eller samarbejdsrelaterede risici, ses det efter praksis at give anledning for parterne til at gardere sig ved anvendelse af længere opsigelsesvarsler eller uopsigelig i en periode. Det kan ikke udelukkes, at alternative varsler blot er resultatet af personlig præference blandt de deltagende interessenter, da varslet eksempelvis ved UfR 1964.789/2 H efter de første to år skulle være 12 måneder, selvom seks måneder ud fra sagens oplysninger umiddelbart kunne have været passende. Der vurderes derfor, uagtet at udgangspunktet synes at være 6 måneder, fortsat at kunne konstateres enkelte afvigelser begrundet i interessentskabets konkrete forhold eller blot personlige præferencer.

¹²⁴ UfR 1979.312 H, side 314 ff.

3.3 Uopsigelighed

3.3.1 Uopsigelighed i praksis

Som tidligere fremhævet ved UfR 1979.312 H, opererer visse interessentskaber med delvis uopsigelighed i opstartsfasen kombineret med en senere overgang til et kortere opsigelsesvarsel. Angående uopsigelighed synes det mest gængse da også at være, at det alene er en kortere, indledende periode som er uopsigelig.¹²⁵ Det er i praksis dog også set, hvordan uopsigelighed har været vedtaget generelt eller i en længere årrække, således at interessentskabet som udgangspunkt ikke kan opsiges inden for denne periode.

Et eksempel på en uopsigelighedsbestemmelse kan konstateres ved UfR 1922.330 H for en ejendomsmæglerforretning, hvorefter interessentskabet for den ene af interessenterne, N, skulle være uopsigeligt i de kommende 5 år.¹²⁶ Årsagen til uopsigelighedsbestemmelsen fremgår ikke direkte af afgørelsen, og en fastlæggelse heraf forudsætter derfor en subjektiv formålsfortolkning af de øvrige forhold, som kan udledes af afgørelsen. A havde i 1919 indskudt 5.000 kr. for at blive deltager i interessentskabet,¹²⁷ hvorfor uopsigeligheden derfor kan fungere som en sikkerhed, således at N ikke uden videre kan opsiges interessentskabet kort tid efter med muligt tab til følge for A. Der var desuden tale om en ejendomsmæglerforretning, hvorfor der kan argumenteres for, at opbygning af et solidt kundekartotek samt goodwill er afgørende, og at der derfor er behov for stabilitet i en længere årrække.

Et tilsvarende eksempel ses ved UfR 1964.196/2 Ø, hvor to murerfirmaer havde indgået en uopsigelig interessentskabskontrakt,¹²⁸ samt ved FM 2020.235 hvor et interessentskab i form af en udlejningsvirksomhed havde vedtaget, at interessentskabet ikke kunne opsiges, og at alle ændringer af aftalen ville kræve aftale herom.¹²⁹ Afgørelserne bidrager i begrænset omfang med forhold, som kan inddrages ved en fortolkning af formålet og hensynene bag uopsigelighedsbestemmelserne, men de kan anses for at bekræfte den praktiske anvendelse af sådanne. Ved UfR 1922.330 H kunne det dog udledes, hvordan

¹²⁵ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 724.

¹²⁶ UfR 1922.330 H, side 330.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ UfR 1964.196/2 Ø, side 196-197.

¹²⁹ FM 2020.235, side 235.

uopsigeligheden kunne begrundes i beskyttelse af enten interessenternes individuelle interesser eller den fremtidige drift af interessentskabet.

3.3.2 Gyldigheden af uopsigelighedsbestemmelser

Som netop behandlet ses uopsigelighedsbestemmelser til tider anvendt i interessentskabskontrakter. Werlauff foreslår i den forbindelse også en opsigelsesbestemmelse, hvor interessentskabet skal være uopsigeligt indtil udløbet af 4. regnskabsår.¹³⁰ Det kan derfor overvejes, om en bestemmelse om uopsigelighed er i overensstemmelse med almindelige principper i kontraktretten, eftersom interessentskabskontrakten som ved øvrige aftaler er omfattet af de aftaleretlige regler om ugyldighed, og da udgangspunktet i øvrigt er, at en interessent skal kunne opsiges sin deltagelse, jf. senere i afsnit 4.2.1.

I retslitteraturen kan der konstateres enighed om, at uopsigelighed gyldigt kan aftales. Således har Andersen anført, at der principielt intet er til hinder for en uopsigelighedsbestemmelse,¹³¹ mens Hørlyck tiltræder gyldigheden af sådanne bestemmelser.¹³² Hansen og Krenchel synes at være enige i dette synspunkt og bemærker i den forbindelse, at der i overensstemmelse med svensk ret heller ikke vil være adgang til at opsiges interessentskabet i en periode, hvis det er stiftet med en begrænset levetid.¹³³ I retspraksis synes der også at være taget stilling til, hvorvidt bestemmelser om uopsigelighed kan opretholdes. Ved UfR 1922.330 H forsøgte en interessent at ophæve kontrakten i strid med en aftale om uopsigelighed, hvorefter medinteressenten fik tilkendt en erstatning, da interessentskabet af Højesteret blev anset som værende uopsigeligt.¹³⁴ Uopsigelighedsbestemmelsen blev derfor opretholdt og medførte som resultat, at ophævelse (eller opsigelse) i strid hermed ville udløse en erstatning.

¹³⁰ Werlauff, Erik, 1995, *Selskabsretlige dokumenter*, 2. udgave, GadJura, side 53. Uopsigelighedsbestemmelsen foreslås som udgangspunkt alene for interessentskabet bestående af tre personer og dermed ikke nødvendigvis for tre ApS.

¹³¹ Andersen, Mads Bryde, 2016, *Enkelte transaktioner*, 3. udgave Gjellerups Forlag, side 58.

¹³² Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 82.

¹³³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 726.

¹³⁴ UfR 1922.330 H, side 330 ff.

Findes der gyldigt at være aftalt uopsigelighed, vil det som resultat således medføre, at en interessent ikke kan benytte sin almindelige adgang til at opsigte deltagelsen i interessentskabet uden grund. Når der foreligger en særlig grund, herunder hvor samarbejdet eksempelvis ikke længere fungerer, anses det dog i retslitteraturen for fortsat at være muligt at opsigte trods bestemmelsen om uopsigelighed.¹³⁵ Foreligger der eksempelvis en objektiv ophørsgrund eller forhold, som konkret gør uopsigelighed urimeligt, vil der derfor fortsat være adgang til at opsigte.¹³⁶ I den forbindelse kan sammenhængen mellem henholdsvis misligholdelsen og konsekvenserne forbundet med opsigelsen overvejes. Det forekommer nærliggende, at jo mere vidtrækkende opsigelsens konsekvenser er, desto strengere krav må der stilles til den misligholdelse, der begrundet opsigelsen. En mindre væsentlig misligholdelse må derfor ud fra en fortolkning af begrebet ”særlig grund” sjældent kunne begrunde opsigelse af et uopsigeligt interessentskab. Det kan dog konstateres, at ved anvendelse af en uopsigelighedsbestemmelse opstår en risiko for, at det senere gøres gældende, at der er bristede forudsætninger eller en urimelig aftale, jf. aftalelovens § 36,¹³⁷ hvorfor sådanne bestemmelser bør anvendes med varsomhed.¹³⁸

Et praktisk eksempel på en uopsigelighedsbestemmelse kunne konstateres ved FM 2020.235. Skifteretten afviste at behandle begæringen, herunder med henvisning til at interessentskabskontrakten ”*som udgangspunkt*”¹³⁹ var uopsigelig. Med kendelsen ses, at gyldigheden af en generel uopsigelighedsbestemmelse som udgangspunkt anerkendes, samtidig med at udtrykket ”*som udgangspunkt*” indikerer, hvordan uopsigeligheden efter visse omstændigheder måtte kunne tilsidesættes. FM 2020.235 blev kærret til Vestre Landsret med henvisning til, at der dokumenterbart forelå samarbejdsvanskeligheder,¹⁴⁰ hvilket kan antyde, at interessenten derved mente, at der forelå ”særlige grunde”, som kunne begrunde en tilsidesættelse af bestemmelsen. Vestre landsret tiltrådte dog, at begæringen om opløsningen af interessentskabet skulle afvises alene med henvisning til, at

¹³⁵ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 82 ff.

¹³⁶ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 726.

¹³⁷ Lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016 om aftaler og andre retshandler på formuerettens område, § 36.

¹³⁸ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejeraftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 105.

¹³⁹ FM 2020.235, side 235.

¹⁴⁰ Ibid.

der ikke var tale om et bo, som kunne opløses efter ægtefælleskiftelovens § 1, stk. 1, nr. 4,¹⁴¹ og bestemmelsen om uopsigelighed blev således ikke inddraget af Vestre Landsret. Afgørelsen vurderes dog uanset at kunne anses for en indikation af, at særlige grunde vil kunne begrunde en opsigelse i strid med en i øvrigt gyldig uopsigelighedsbestemmelse.

3.4 Retsvirkninger af opsigelse

Opsigelsen kan have betydning for interessentskabets fremtid, herunder om det skal fortsætte med de tilbageværende interessenter, eller om interessentens opsigelse skal medføre interessentskabets ophør. Ved en interessents opsigelse opstår derfor spørgsmålet om retsvirkningerne heraf, og det skal i den forbindelse undersøges, hvorvidt den opsigende interessent i praksis har adgang til at overdrage interessentskabsandelene til tredjemand, eller om der er pligt til at overdrage til de øvrige, tilbageværende interessenter.¹⁴² Spørgsmålet forudsætter, at interessentskabet fortsætter i relation til, om de øvrige interessenter har interesse heri, samt om der efter opsigelsen fortsat er et minimum af to interessenter. Et alternativ til, at interessentskabsandelene overdrages til de øvrige interessenter eller tredjemænd, er en bestemmelse om, at interessentskabet ved en interessents opsigelse skal ophøre ved likvidation.

Tæt knyttet til opsigelsens gennemførelse er også værdiansættelse. Ved interessentskabets fortsættelse vil det typisk indebære, at den udtrædende interessents interessentskabsandele overdrages til de tilbageværende interessenter, hvilket forudsætter en værdiansættelse til fastlæggelse af værdien af de overdragne andele. Ved interessentskabsandel forstås den nettoandel, som den pågældende interessent er berettiget til af interessentskabets nettoformue.¹⁴³ Som led i projektets afgrænsning behandles værdiansættelsen dog ikke yderligere.

¹⁴¹ Lovbekendtgørelse nr. 1808 af 3. september 2021 om ægtefælleskifte m.v.

¹⁴² Angående begrebet "retsvirkninger" vurderes det her som det mest passende for de retlige konsekvenser, opsigelsen medfører, herunder fortsættelse eller afvikling af interessentskabet. I retslitteraturen ses begrebet benyttet af Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 157 samt Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 791, mens det af Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 100 ff. behandles under samlebegrebet "Eftervirkninger".

¹⁴³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 811.

3.4.1 Retslitteratur

Angående retsvirkningerne forbundet med en interessents opsigelse, anfører Hørlyck følgende som forslag til bestemmelse:

”Den eller de opsagte interessenter kan hver for sig vælge imellem at lade sig udløse efter de i § 4 nævnte regler eller at udløse den eller de opsigende interessenter, der ønsker sig udløst, ligeledes efter de i § 4 nævnte regler, eller i enighed at træffe bestemmelse om interessentskabets opløsning ved likvidation”¹⁴⁴

Bestemmelsen kan indledningsvis give anledning til fortolkningsmæssige overvejelser. ”Den eller de opsagte interessenter” kan ud fra en ordlydsfortolkning forstås som tilfældet, hvor en eller flere interessenter opsiges af de øvrige som følge af kontraktbrud. En subjektiv, formålsorienteret fortolkning, der tager opsigelsesbestemmelsens hensigt i betragtning, vil derimod føre til, at de øvrige, ”opsagte” interessenter bør opfattes som de tilbageværende interessenter. Det skyldes, at formålet med en opsigelsesbestemmelse typisk er at regulere situationen, hvor en interessent selv ønsker at forlade selskabet, snarere end omvendt. Mest synes derfor at tale for sidstnævnte fortolkning, idet det generelle synspunkt i retslitteraturen og selskabsretten i øvrigt er, at det tilkommer de tilbageværende parter at bestemme, hvad resultatet af opsigelsen skal være. Den anvendte fortolkning stemmer også overens med Werlauffs paradigmebestemmelse for tre interessentskaber:

”Inden 4 uger efter opsigelses modtagelse giver de øvrige interessenter på samme måde meddelelse om, hvorvidt de ønsker at udløse den opsigende interessent eller selv ønsker at blive udløst. Ønsker ingen at forblive i selskabet, afvikles dette bedst muligt ...”¹⁴⁵

Werlauffs model for tre ApS indeholder dog ikke på samme måde som Hørlycks model en stillingtagen til afvikling (likvidation) af selskabet, og det samme gælder for Lybech

¹⁴⁴ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 256. Resten af bestemmelsen er her udeladt.

¹⁴⁵ Werlauff, Erik, 1995, *Selskabsretlige dokumenter*, 2. udgave, GadJura, side 53 (resten af bestemmelsen er udeladt her).

og Pontoppidans model.¹⁴⁶ Afvigelsen fra de øvrige modeller kan for Werlauffs vedkommende muligvis skyldes en antagelse om, at det ved et interessentskab bestående af tre personer er mere sandsynligt, at en opsigelse vil føre til en likvidation af hele interessentskabet, end tilfældet vil være for tre ApS, og at man derfor for personligt ejede interessentskaber direkte inddrager dette i opsigelsesbestemmelsen. Det kan tilmed bemærkes, at ejeraftalen for et ApS mellem tre anpartshavere for en lægepraksis, som også blev inddraget tidligere i afsnit 3.2.1, foreslår en lignende bestemmelse, hvor de øvrige anpartshavere har adgang til at overtage hele selskabet dog uden at behandle disses adgang til at begære selskabet likvideret.¹⁴⁷ I retslitteraturen foreslås således generelt en udformning af opsigelsesbestemmelsen, som giver de tilbageværende interessenter den fulde kontrol til at bestemme, om disse vil overtage den udtrædende interessents interessentskabsandele. Der kan dog konstateres en divergens angående, hvorvidt der i opsigelsesbestemmelsen skal tages stilling til likvidation. Det bemærkes, at de tilbageværende interessenter også kan beslutte at likvidere selskabet ved enighed herom, uanset om dette er nævnt i kontrakten.

Modellerne illustrerer således, hvordan bestemmelserne sigter mod at opnå en balance mellem sikkerhed og fleksibilitet ved på den ene side at muliggøre opsigelse inden for en overskuelig periode som behandlet ved afsnit 3.2.1, samtidig med at det ved opsigelsen sikres, at de tilbageværende interessenter har mulighed for at købe interessentskabsandelen og dermed bevare kontrollen over interessentskabet. I modellerne tages der ikke direkte stilling til, hvornår interessentens hæftelse samt forvaltningsmæssige rettigheder ophører, hvorfor der i den forbindelse henvises til den nærmere behandling af de deklaratoriske regler i afsnit 4.4.2 og 4.4.3. Hørlycks model angiver dog, hvordan en udløsningsbalance skal udarbejdes pr. tidspunktet for opsigelsens ikrafttræden, hvormed må forstås, at de økonomiske rettigheder derfor ophører samme dag som interessentens udtræden.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian, 2016 *Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten*, 1. udgave, Werlauff Jura, side 103.

¹⁴⁷ Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejeraftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag, side 308, (§ 9).

¹⁴⁸ Spørgsmålet behandles nærmere i afsnit 4.4.2.

3.4.2 Aftalepraksis

Det ses i aftalepraksis, at parterne ofte tager stilling til, hvilke retsvirkninger der skal være forbundet med opsigelsen. I den også tidligere fremhævede afgørelse, UfR 1979.312 H, var opsigelsesbestemmelsen i et dambrug foruden opsigelsesvarslet udformet således:

”Den eller de opsagte interessenter er berettiget til at overtage hele forretningen med alle dertil hørende aktiver og passiver og fortsætte på samme sted og med samme firma-navn mod at betale den, resp. de opsigende hans resp. deres tilgodehavende efter opgørelsen. Betalingen sker kontant eller afvikles over indtil 3 år i sidste fald mod tilbørlig sikkerhedsstillelse og med tillæg af rente 5% p.a. Hvis den eller de opsagte ikke ønsker at videreføre forretningen vil denne være at afvikle bedst muligt for fælles regning”¹⁴⁹

Indholdet af opsigelsesbestemmelsen svarer således i høj grad til det af Hørlyck og Werlauff foreslåede,¹⁵⁰ hvorefter de tilbageværende interessenter har adgang til at overtage interessentskabsandelene eller beslutte afvikling af selskabet (likvidation). En bestemmelse med et lignende indhold var vedtaget i et interessentskab i TfS 2009.595 for et interessentskab, som havde til formål at udleje, købe og sælge biler og varevogne.¹⁵¹ Bestemmelsen indeholdt dog ingen adgang for de tilbageværende interessenter til at træffe beslutning om interessentskabets ophør. I en anden afgørelse, UfR 2020.1515, sås det, hvordan de tilbageværende interessenter i en landbrugsvirksomhed havde adgang til at udløse den opsigende interessent:

”Den interessent, der opsiges kontrakten, skal samtidig tilbyde de andre interessenter sin andel af ejendommene og andele i interessentskabet i samme rækkefølge og på samme betingelser som anført i § 12

...

Kan parterne ikke blive enige om fordeling af aktiverne, skal interessentskabet træde i likvidation...”¹⁵²

¹⁴⁹ UfR 1979.312 H, side 313.

¹⁵⁰ For Werlauffs vedkommende menes her modellen for tre personer og ikke tre ApS.

¹⁵¹ TfS 2009.595, § 5.

¹⁵² UfR 2020.1515, side 1516.

Bestemmelsen stemmer i høj grad overens med den retslitterære opfattelse, hvor det grundlæggende princip er, at de tilbageværende interessenter har en fortrinsret til at overtage den opsigende interessents andele. Mens eksempelvis Hørlycks model foreslår likvidation som et resultat af enighed mellem parterne om fordeling af aktiverne, er likvidation i interessentskabet ved UfR 2020.1515 resultatet, hvis parterne *ikke* formåede at nå til enighed. Denne diskrepans kunne muligvis tilskrives de familiære relationer, da interessentskabet bestod af to brødre og deres børn.¹⁵³ Ved udformningen af opsigelsesbestemmelsen kunne overvejselsen bag have været, at en eventuel udløsning af en interessent skulle foregå så glidningsfrit som muligt, og hvis det ikke lod sig gøre, skulle det afsluttes ved likvidation. Bestemmelsen kunne således fungere som en sikkerhedsventil til afværgelse af potentielt emotionelle konflikter ved uenighed, når processen i forvejen var aftalt. Havde interessentskabet derimod bestået af fire parter med et udelukkende professionelt forhold, kunne man i stedet have forestillet sig en bestemmelse i stil med Hørlycks model, hvor fortsættelsen af interessentskabet ville have været det primære hensyn.

I visse tilfælde ses det, at en interessent indtager en særligt privilegeret rolle i relation til opsigelse. Således havde parterne ved UfR 1988.42 H vedtaget følgende bestemmelse i interessentskabskontrakten:

*”Uanset hvilken af interessenterne, der opsiges kontrakten, er A berettiget til at bestemme, hvorvidt han ønsker at overtage interessentskabets samlede virksomhed, eller om interessentskabet skal likvideres. Såfremt A efter opsigelse fra en af parternes side ønsker interessentskabet likvideret, foretages likvidationen af en af A udpeget advokat.”*¹⁵⁴

Den ene part, A, havde ved en interessents opsigelse kontrollen over retsvirkningerne, idet A havde adgang til at beslutte, om selskabet ved en af interessenternes opsigelse skulle likvideres, eller om han ønskede at overtage den udtrædende parts interessentandel, uagtet om opsigelsen var fra A eller B. Årsagen hertil kan muligvis findes i, at A havde optaget B i sit i forvejen etablerede forsikringsagentur 4 år forinden, og B havde i den

¹⁵³ UfR 2020.1515, side 1515.

¹⁵⁴ UfR 1988.42 H, side 43 (”A” er i citatet indsat som erstatning for navnet angivet i afgørelsen).

forbindelse alene indskudt midler af ringe værdi.¹⁵⁵ Den øgede adgang for A til at bestemme over selskabets fremtid kan derfor anses for at være et resultat af baggrunden bag etableringen af interessentskabet. Dette synspunkt støttes desuden op ad kontraktens § 4, hvorefter B havde krav på løn forlods, samtidig med at det fremgik, at interessentskabets tab og fortjeneste skulle fordeles efter forholdet mellem interessenternes indestående ansvarlige kapital. Det ses derfor gennemgående i interessentskabskontrakten, hvorledes A indtog en privilegeret rolle set i forhold til B, hvilket kan begrunde, hvorfor A derfor havde kontrol over retsvirkningerne. Et lignende tilfælde kunne konstateres ved UfR 1964.789/2 H for et guldsmedefirma. På samme måde som ved UfR 1988.42 H havde Fr. Nissen medtaget Herr Borrack som medejer i sin allerede etablerede guldsmedeforretning, hvilket igen kunne forklare, hvorfor hun i ethvert tilfælde skulle have adgang til at udløse Herr Borrack.¹⁵⁶ Adgangen til at beslutte likvidation fremgik dog ikke af interessentskabskontrakten i modsætning til UfR 1988.42 H.

En udvidet opsigelsesbestemmelse kan konstateres ved UfR 2009.830 V for et dyrlægeinteressentskab bestående af tre interessenter, hvor der foruden en adgang for de tilbageværende interessenter til at overtage praksis i tilfælde af mindretallets opsigelse af interessentskabskontrakten var bestemt følgende:

”Den eller de af interessenterne, der opsiges kontrakten, skal til de øvrige interessenter betale en godtgørelse for hver udtrædende part på 5% af den samlede goodwillværdi for praksis, således som denne værdi fastsættes efter § 21 og godtgørelsen skal fratrækkes den kontante udbetaling, jfr. ligeledes § 21.”¹⁵⁷

I opsigelsesbestemmelsen var der således vedtaget en økonomisk kompensation til de tilbageværende interessenter, som dermed kan fungere som en erstatning for de ulemper, som opsigelsen forventeligt ville medføre dem. Samtidig kan kompensation ses i lyset af den omfattende konkurrenceklausul i interessentskabskontraktens § 22, som også var omdrejningspunktet for tvisten i sagen. Konkurrenceklausulen, sammen med den økonomisk kompensation, bidrog til beskyttelse af den fortsatte drift af interessentskabet i en

¹⁵⁵ UfR 1988.42 H, side 45.

¹⁵⁶ UfR 1964.789/2 H, side 790.

¹⁵⁷ UfR 2009.830 V, side 831.

branche, hvor konkurrencehensyn typisk er særligt vigtige. Derudover fungerede den økonomiske kompensation også som et incitament for parterne til at forblive i den eksisterende dyrlægepraksis fremfor at starte egen praksis. Det bemærkes, at interessentskabskontraktens § 21 er i overensstemmelse med Hørlycks model angående den udtrædende interessents økonomiske rettigheder, idet en statusopgørelse udarbejdes pr. ophørsdagen, hvorfor dette umiddelbart måtte anses som skæringsdatoen for den udtrædende interessents økonomiske rettigheder.¹⁵⁸ En lignende kompensationsbaseret opsigelsesbestemmelse var vedtaget for et revisionsfirma ved UfR 1997.1243 H, hvor det var bestemt, at en udtrædende interessent til modregning af sit tilgodehavende i revisionsfirmaet var pligtig at tilsvare de øvrige interessenter gennemsnittet for de sidste tre års normalhonorar for eventuelle medtagne klienter.¹⁵⁹ I brancher, hvor opbyggelsen af en kundebasis er særligt vigtig, synes der derfor at tegne sig et billede af kompensation som incitament til fortsættelse af interessentskabsdeltagelsen fremfor opsigelse, mens den kan fungere som erstatning i tilfælde af en faktisk opsigelse.

Der ses i aftalepraksis en generel tiltrædelse af det retslitterære udgangspunkt med fortrinsret for de tilbageværende interessenter til at udløse den opsigende interessent og derved overtage dennes interessentskabsandel. På trods heraf konstateres også variationer og alternative modeller, som gennemgående synes at kunne forklares ud fra en subjektiv formålsfortolkning, der inddrager interessentskabets baggrund og de forudsætninger, der lå til grund for indgåelsen af kontrakten. Afvigelserne vurderes således eksempelvis at have været motiveret af, at der var tale om en allerede veletableret virksomhed eller behovet for at beskytte kundepraksis.

3.5 Sammenfattende overvejelser om almindelig kontraktpraksis

Gennemgangen af de kontraktregulerede interessentskaber og disses aftalepraksis kan rejse spørgsmålet om, i hvilket omfang der kan siges at være udviklet en almindelig kontraktpraksis. Betydningen heraf vil ikke være underordnet, idet der ved fortolkning af kontrakter kan være en tendens til at tage udgangspunkt i almindelig kontraktpraksis.¹⁶⁰

¹⁵⁸ UfR 2009.830 V, side 832.

¹⁵⁹ UfR 1997.1243 H, side 1245.

¹⁶⁰ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 238-239.

Giver en bestemmelse i en interessentskabskontrakt således anledning til tvivl, vil det, der anses for at udgøre almindelig kontraktpraksis, kunne tillægges vægt.

En række kontraktregulerede interessentskaber havde intet vedtaget, for så vidt angår formkrav, hvilket kan indikere en tillid til de deklaratoriske regler på området. Et krav om skriftlighed ved afgivelse af en viljeserklæring om opsigelse af en vis betydning kan anses som et udslag af almindelig kontraktret, hvor en meddelelse af væsentlig betydning af bevismæssige årsager typisk bør være skriftlig, hvorfor parterne muligvis ikke vurderer, at der er behov for at vedtage særlige formkrav. Det kunne ligeledes konstateres, hvordan visse interessentskaber vælger at vedtage uopsigelighedsklausuler, som typisk ses at afspejle særlige omstændigheder i det pågældende samarbejde. Sådanne klausuler kan anerkendes som juridisk bindende, men ses ikke udbredt og bør derfor ikke betragtes som almindelig kontraktpraksis, men som særlige redskaber, der kan anvendes, når konkrete forhold gør dem hensigtsmæssige.

Der kan for varslet og retsvirkningerne af opsigelse konstateres en gennemgående tendens til, at aftalepraksis i høj grad svarer til det i retslitteraturen foreslåede udgangspunkt. Særligt ved gennemgangen af aftalepraksis for fastsættelse af opsigelsesvarslet, kunne der fastslås en tendens til et 6-måneders opsigelsesvarsel, medmindre særlige omstændigheder tilsiger et længere varsel eller uopsigelighed. Desuden kan parallellen mellem standardparadigmerne for interessentskaber og ejeraftalen for et ApS være udtryk for en bredere konsensus om, hvad der selskabsretligt anses som et rimeligt opsigelsesvarsel og dermed en almindelig kontraktpraksis. Grundet den gennemgående tendens til vedtagelsen af et opsigelsesvarsel på 6 måneder, synes der derfor at være udviklet en almindelig kontraktpraksis for et varsel af denne længde.

For retsvirkningerne af opsigelsen kan der i vid udstrækning konstateres enighed i retslitteraturen herom samt overensstemmelse mellem de retslitterære modeller og aftalepraksis. Parterne har som udgangspunkt vedtaget, at de tilbageværende interessenter enten kan udløse den udtrædende interessent eller beslutte, om interessentskabet skal ophøre som følge af opsigelsen. I situationer, hvor interessentskabet er opstået som et led i en interessents optagelse i en allerede eksisterende virksomhed, forekommer der dog en

tendens til at give den tidligere indehaver øget kontrol over retsvirkningerne. Overensstemmelsen mellem retslitteratur og aftalepraksis med undtagelse af et par enkelte tilfælde vurderes at føre til, at der også for retsvirkningerne af opsigelsen anses for at være udviklet en almindelig kontraktpraksis, hvor udgangspunktet er udløsning af den opsigende interessent.

Sammenfattende vurderes det, at mens formkrav ikke kan konstateres som ”almindelig kontraktpraksis”, anses det i stedet for at være en fast forankret del af kontraktretten. Omvendt ses uopsigelighedsbestemmelser i visse (men langt fra alle) interessentskaber, hvorfor disse afvises som almindelig kontraktpraksis. Bestemmelser om et opsigelsesvarsel på 6 måneder og retsvirkningerne af opsigelsen synes dog at udgøre almindelig kontraktpraksis, som ved uklarheder i kontraktens ordlyd kan tillægges vægt, medmindre konkrete forhold bør medføre et andet resultat.

4 Opsigelse i ikke-kontraktregulerede interessentskaber

Praksis for udformningen af opsigelsesbestemmelser er netop behandlet, og i praksis ses det også normalt, at parterne indgår en interessentskabskontrakt for så vidt muligt at undgå tvivl.¹⁶¹ Der kan dog også være situationer, hvor et interessentskab er stiftet stiltiende eller mundtligt, og hvor man som led i stiftelsen ikke har udarbejdet en stiftelseskontrakt.¹⁶² Der opstår imidlertid en særlig problemstilling, når en sådan kontrakt mangler, da ingen lovgivning fastsætter regler for opsigelsen. Spørgsmålet vil i den forbindelse være, om der kan fastsættes nogle klare deklaratoriske regler eller retningslinjer angående opsigelse af de ikke-kontraktregulerede interessentskaber, hvilket undersøges nærmere i dette afsnit.

4.1 Formkrav

Aftalefriheden medfører, at der for interessentskaber ved stiftelse ikke gælder særlige formkrav, og det samme gælder som udgangspunkt ved opsigelse af et interessentskab. Formkrav for ikke-kontraktregulerede interessentskaber skal derfor som udgangspunkt fastlægges ud fra, hvad der i øvrigt gælder efter den almindelige kontraktret ved opsigelse af aftaler.

Hansen og Krenchel har i relation til formkrav angivet, at der skal være tale om en klar tilkendegivelse,¹⁶³ mens Hørlyck i tråd hermed anfører, at opsigelsen skal være udtrykkelig og skal være kommet frem til samtlige interessenter.¹⁶⁴ Af hensyn til retsvirkningerne forbundet med opsigelsen af et interessentskab, kan der i retslitteraturen derfor konstateres enighed om, at der stilles ”betydelige krav”¹⁶⁵ til opsigelsens tydelighed. Ønsker en interessent således at opsiges, skal opsigelsen afgives på en måde, så der for de øvrige interessenter ikke kan være tvivl om viljeserklæringen og dens indhold. Angående spørgsmålet om, hvorvidt der kan anses for at være et skriftlighedskrav, anfører Hørlyck, at

¹⁶¹ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 83.

¹⁶² Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 81.

¹⁶³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 735.

¹⁶⁴ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 79.

¹⁶⁵ Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 91.

opsigelsen også kan være mundtlig.¹⁶⁶ Dette synes tiltrådt af Hansen og Krenchel, men det fremhæves, hvordan det af bevismæssige hensyn kan være risikofyldt alene at forlade sig på en mundtlig opsigelse.¹⁶⁷ Således skulle Højesteret eksempelvis tage stilling til spørgsmålet ved UfR 1958.54 H, hvor en interessent i et 17 år gammelt bogtrykkeri påstod, at denne overfor en nu afdød interessent havde fremsat sin opsigelse, hvilket Højesteret ud fra det foreliggende ikke fandt bevist.¹⁶⁸ Der kan derfor ikke anses for at foreligge nogle faste formkrav, som skal opfyldes ved opsigelse, men henset til konsekvenserne forbundet med opsigelse samt bevismæssige hensyn, bør opsigelsen dog være klar og tydelig og med fordel skriftlig.

Opsigelse af en aftale ved meddelelse er en viljeserklæring i form af et påbud.¹⁶⁹ Ved fremsættelse af et påbud er udgangspunktet i den almindelige kontraktret, at dette først får virkning og bliver bindende for modtageren, når det er kommet frem til denne.¹⁷⁰ En overførelse af princippet til interessentskabsretten fører til, at en interessents opsigelse således skal være kommet frem til samtlige interessenter, forinden et eventuelt varsel kan løbe.¹⁷¹

4.2 Varsel

4.2.1 Begrebet ”passende varsel”

I relation til opsigelsesvarslet diskuterer Hørlyck, om reglen bør være, at såfremt intet er bestemt om opsigelse, så betragtes interessentskabet som uopsigeligt, således at opsigelse alene kan ske med ”særlig grund” som behandlet i afsnit 3.3. Hørlyck vurderer dog, at henset til de praktiske problemer, der kan være forbundet med at nægte en interessent adgang til opsigelse, bør den udfyldende regel være ”ret til opsigelse med passende varsel”¹⁷². I tråd hermed er Munck af den opfattelse, at opsigelse af deltagelsen i et

¹⁶⁶ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 79.

¹⁶⁷ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 735.

¹⁶⁸ UfR 1958.54 H, side 54.

¹⁶⁹ Andersen, Mads Bryde, 2021, *Grundlæggende aftaleret*, 5. udgave Gjellerups Forlag, side 130.

¹⁷⁰ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 41.

¹⁷¹ Som også tidligere anført af Hørlyck ved Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 79.

¹⁷² Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 80-81.

interessentskab kan ske ”til et passende tidspunkt og med et passende varsel regnet fra modtagelsen af den udtrædende interessents påkrav”.¹⁷³ På nogenlunde samme måde anfører Hansen og Krenchel, at opsigelse af interessentskaber kan ske med ”passende sædvanligt varsel”.¹⁷⁴ Angående opsigelse i ikke-kontraktregulerede interessentskaber, synes der således i retslitteraturen gennem tiden grundlæggende at være opnået enighed om, at et interessentskab i mangel af aftale herom som udgangspunkt kan opsiges med et passende varsel. Selvom udtrykket "passende varsel" generelt tiltrædes som begreb i retslitteraturen, adskiller Hansen og Krenchel sig ved også at anvende begrebet "sædvanligt", hvilket kan indikere, at man derved forventer et ensartet varsel for alle interessentskaber, mens "passende varsel" antyder, at varslet skal tilpasses de konkrete forhold i det enkelte interessentskab. På trods af den generelle enighed i retslitteraturen kan der således indledningsvis konstateres en vis divergens.

Det kan overvejes, hvilket varsel der bør anses som "passende", henset til de forskelle der kan være til stede for det enkelte interessentskab. Hørlyck anfører, at et varsel på 6 måneder med udgangspunkt i regnskabsårets udløb normalt må anses som passende.¹⁷⁵ Munck gør ligeledes gældende, at et halvt års varsel til regnskabsårets udløb typisk vil være passende, men bemærker i den forbindelse: ”... fristen må naturligvis fastsættes ud fra den pågældende branche og de konkrete forhold”.¹⁷⁶ En lignende holdning kan konstateres ved Werlauff og Søgaard, som tiltræder et efter forholdene passende varsel dog ”næppe under et halvt år”¹⁷⁷ og efter omstændigheder et længere varsel. Hansen og Krenchel tiltræder samme varsel, men anfører, at et varsel på ”mindst seks måneder”¹⁷⁸ må anses for passende, medmindre særlige hensyn gør sig gældende, hvilket antyder, at længere (men ikke kortere) varsler kan accepteres. I praksis vil varslet dog også ofte blive

¹⁷³ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 163. Der ses ligeledes en tiltrædelse af, at interessentskabsdeltagelse kan opsiges med ”et efter forholdene passende varsel” ved Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 91.

¹⁷⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 729.

¹⁷⁵ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 81.

¹⁷⁶ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 163.

¹⁷⁷ Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 91.

¹⁷⁸ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 730.

længere end 6 måneder, hvis varslet tager udgangspunkt i regnskabsårets udløb, og det kan derfor ikke anses for reelt at afvige fra holdningen i retslitteraturen i øvrigt. I retslitteraturen synes der således at være enighed om, at et varsel på 6 måneder til regnskabsårets udløb i de fleste tilfælde må anses som rimeligt. En afvigelse i retslitteraturen kan dog konstateres ved Andersen, som anser et varsel på 3-6 måneder som passende.¹⁷⁹ Overvejelserne bag afvigelsen forklares ikke nærmere, men adskiller sig tydeligt fra den overvejende enighed i retslitteraturen i øvrigt.

Til begrundelse for 6 måneder som passende deklatorisk regel for opsigelsesvarslet, fremhæves af Hansen og Krenchel svensk og norsk ret,¹⁸⁰ hvor netop 6 måneder er det varsel, hvormed en deltager kan kræve sig udløst af selskabet, jf. henholdsvis HBL 2:24 §, stk. 2 samt nSL § 2-32, stk. 1.¹⁸¹ ¹⁸² I lande med en sammenlignelig retstilstand findes der således direkte anvendelig lovgivning i mangel af parternes aftale herom, som peger mod et varsel på et halvt år. Det nærmeste, vi i Danmark er kommet på lovgivning på området for personselskabsret, er Betænkning om lovgivning om kommanditselskaber afgivet i 1981, som indeholdt et udkast til lov om kommanditselskaber. I lovudkastets § 35, stk. 2 angående kommanditisters ret til udløsning fremgår det blot, at der skal være tale om et ”*efter selskabets forhold passende varsel*”.¹⁸³ Betænkningen bekræfter således alene, at der kan ske opsigelse med et ”passende varsel” uden at uddybe, hvad der kan anses som værende passende varsel, eller hvilke konkrete hensyn der i den henseende kan lægges vægt på. Det bemærkes i betænkningen dog, hvordan varslet skal fastsættes efter de konkrete forhold, hvorfor det i så fald må forudsætte en konkret vurdering.

4.2.2 De konkrete hensyn

Eftersom det afgørende vil være de konkrete forhold, kan der ikke udtrykkes noget endeligt om, hvad der til enhver tid er et tilstrækkeligt varsel.¹⁸⁴ Det kan dog undersøges, hvilke hensyn der ifølge retslitteraturen bør lægges vægt på ved fastlæggelsen af varslet.

¹⁷⁹ Andersen, Mads Bryde, 2016, *Enkelte transaktioner*, 3. udgave Gjellerups Forlag, side 58.

¹⁸⁰ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 730.

¹⁸¹ Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag (seneste ændring ved SFS 2018:1662).

¹⁸² Lov om ansvarlige selskaber og kommanditselskaber (Seneste ændring ved LOV-2023-12-20-114).

¹⁸³ Betænkning nr. 937/1981 om lovgivning om kommanditselskaber, side 86 (§ 35, stk. 3).

¹⁸⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 730.

Afgørende vil også være, hvad der i det efterfølgende afsnit 4.2.3 synes at være gældende ret angående opsigelsesvarslets længde efter retspraksis, og forholdene der i den forbindelse lægges vægt på. I retslitteraturen ses det sjældent beskrevet, hvilke hensyn der ved fastlæggelsen af varslet skal lægges vægt på. En undtagelse hertil kan dog konstateres ved Werlauff og Søgaard, som anfører, at der ved fastlæggelsen af et passende varsel blandt andet skal tages hensyn til interessentskabets igangværende aktiviteter samt varigheden af eventuelle lån.¹⁸⁵ I praksis betyder det, at igangværende, langvarige projekter og lån med længere løbetid ifølge Werlauff og Søgaard som eksempel vil kunne nødvendiggøre et længere varsel, mens kortfristede aktiviteter og hurtig lånavvikling kan begrunde et kortere varsel på omkring 6 måneder.

Den generelle tilbageholdenhed i retslitteraturen med angivelse af de konkrete hensyn ved fastlæggelse af varslet giver anledning til at søge inspiration i andre kilder. Som behandlet nærmere i afsnit 4.4, vil en interessents opsigelse af interessentskabet være forbundet med en række retsvirkninger. I den forbindelse blev følgende ved UfR 1868.252 SH af Sø- og Handelsretten anført angående opsigelse af et interessentskab, hvor parterne ikke har aftalt nærmere: ”...ifølge Forholdets Natur maatte en saadan eensidig Opløsning af dette dog skee paa en saadan Maade, navnlig med tilbørligt Varsel til en saadan Tid, som Hensyn til Medinteressentens Tarv ifølge Forretningens særegne Beskaffenhed billigviis maatte fordre”.¹⁸⁶ I forbindelse med en interessents opsigelse skulle der ved fastlæggelsen af opsigelsesvarslets længde således lægges vægt på de tilbageværende interessenters mulighed for at tilpasse sig til de ændrede selskabsforhold, hvilket eksempelvis kan indebære en stillingtagen til, om tilbageværende interessenter ønsker at udløse den opsigende interessent eller opløse interessentskabet. Interessant er det også, at Højesteret inddragede forholdets natur, og afgørelsen kan således anses som et tidligt eksempel på, at der ved fastlæggelse af varslet for interessentskaber kan inddrages hensynsafvejninger, rimelighedsovervejelser, beskyttelseshensyn med videre.

¹⁸⁵ Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 91.

¹⁸⁶ UfR 1868.252 SH, side 258-259.

4.2.3 Retspraksis

Retspraksis spiller en central rolle for fastsættelsen af en deklaratorisk regel for opsigelsesvarslet i ikke-kontraktregulerede interessentskaber, idet retspraksis til trods for en overvejende enighed i retslitteraturen angående varslet vil være den øverste retskilde på et ulovreguleret område. Det undersøges således i det følgende, hvorvidt et opsigelsesvarsel på 6 måneder også understøttes af retspraksis, samt hvilke overvejelser der kan anses for at lægge bag fastlæggelsen af et varsel i forlængelse af forrige afsnit.

4.2.3.1 Interessentskaber

Et eksempel fra retspraksis for fastlæggelse af et opsigelsesvarsel er UfR 1937.872 Ø, som omhandlede, hvorvidt en interessent i et fællesskab vedrørende et vandværk kunne kræve sig frigjort af sine forpligtelser og dermed udtræde af interessentskabet. Landsretten udtalte i sin afgørelse, at der hverken i aftalen indgået af parterne eller omstændighederne i øvrigt var hjemmel til at afskære en interessent adgang til at opsiges sin deltagelse, men bemærkede dog: ”... *Frigørelsen maatte ikke, som af Appellanten paastaaet, ske derved at han kendtes berettiget til, eventuelt med et af Retten fastsat Varsel, at udtræde af Fællesskabet, men derimod saaledes at Fællesskabet med et passende - et halvt Aars - Varsel kunde kræves opløst...*”¹⁸⁷. Som interessent var der således *ikke* adgang til at frigøre sig fra interessentskabet ved opsigelse, men ret til i stedet at kræve det opløst. Ved opløsningen skulle det ske med et varsel på 6 måneder, som af Landsretten blev vurderet som passende. Afgørelsen er kortfattet og angiver ikke Landsrettens overvejelser og hensyn bag fastlæggelsen af opsigelsesvarslet, men kan anses for en tidlig indikation på, at 6 måneder af domstolene vurderes som et passende varsel ved opsigelse (her dog opløsning) af et interessentskab. Afgørelsen er af ældre dato, og det synes ikke i dag at være udgangspunktet, at der skal ske opløsning af interessentskabet fremfor opsigelse som nærmere behandlet senere ved 4.4.1.2.

I UfR 1974.633 Ø tog Østre Landsret ligeledes stilling til opsigelse, men denne gang angående et interessentskabslignende samvirke. Spørgsmålet til behandling for Landsretten var, hvorvidt den ene af to parter, A og E, som i sameje ejede nogle faste ejendomme, kunne kræve samejet opløst ved offentlig auktion, da der var opstået uenighed om

¹⁸⁷ UfR 1937.872 Ø, side 873.

administrationen af ejendommene. Landsretten fandt, at E kunne kræve sig opløst ved bortsalg af ejendommene ved offentlig auktion efter en frist på 6 måneder, da der ikke fandtes at foreligge omstændigheder, som kunne forhindre E heri.¹⁸⁸ Samvirket var som nævnt interessentskabslignende, idet der i retslitteraturens behandling af afgørelsen synes at være uenighed om, hvorvidt der i afgørelsen reelt forelå et sameje eller et interessentskab. Domstolene betegnede samarbejdet som et sameje, og det samme synspunkt tiltræder Hansen og Krenchel.¹⁸⁹ I Hørlycks henvisning til afgørelsen bemærker han dog, at der i afgørelsen er tale om et interessentskab, til trods for at det i afgørelsen betegnes som et sameje.¹⁹⁰ Der var ved sagens anlæg tale om sameje af tre ejendomme, som årligt havde givet parterne omkring 50.000 kr. i udbytte.¹⁹¹ Det fremgår da også af afgørelsen, at parterne oprindeligt havde aftalt at indgå en interessentskabskontrakt, uden at dette dog skete.¹⁹² I nærværende projektspeciale behandles afgrænsningen over for sameje ikke dybdegående, men overvejselsen er væsentlig for at klarlægge afgørelsens anvendelighed ved fastlæggelse af retstilstanden for interessentskaber. Det taler for et samvirke i form af et sameje, at ejendommene oprindeligt blev erhvervet i lige sameje, og at sagsøgte, A, har udnyttet sin frie rådighed over ejendommene, hvilket er karakteristisk for sameje.¹⁹³ Uenigheden beror dog formentlig særligt på, hvorvidt der i interessentskabsretlig forstand er tale om ”erhvervsmæssig virksomhed” eller ej, idet der drives udlejning af en række ejendomme. Der ses således forhold, der kan tale for og imod, men uanset resultatet af diskussionen, vurderes de interessentskabslignende karakteristika at føre til, at afgørelsen kan være retvisende for interessentskaber også. Angående opsigelsesvarslet i UfR 1974.633 Ø udtalte Landsretten følgende:

”... under hensyn til samejeforholdets varighed og størrelsen af de af dette omfattede værdier findes at burde fastsættes en frist på 6 måneder for sagsøgerindens adgang til ensidigt at få ejendommene bortsolgt ved auktion”¹⁹⁴

¹⁸⁸ UfR 1974.633 Ø, side 633.

¹⁸⁹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 730.

¹⁹⁰ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 82.

¹⁹¹ UfR 1974.633 Ø, side 634.

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 40.

¹⁹⁴ UfR 1974.633 Ø, side 635.

Landsretten fastsatte således opsigelsesvarslet til 6 måneder og lagde i vurderingen vægt på samvirkets varighed samt aktivernes størrelse. Der var efter sagens oplysninger gået mindst 12 år siden erhvervelsen, men E overtog ejendommene ved at overtage fællesboet i uskiftet bo efter, at den oprindelige samejer, B, gik bort i 1967.¹⁹⁵ Derfor havde samejeforholdet mellem A og E i realiteten kun varet omkring 5 år, men ved overtagelsen af fællesboet uden skifte anses samejeforholdets samlede varighed for at udgøre 12 år. Værdierne i samejeforholdet bestod af tre udlejningsejendomme, som blev vurderet til i alt 3.200.000 kr.¹⁹⁶ Henset til den økonomiske værdi på daværende tidspunkt, var der tale om en ikke-ubetydelig værdi, og det ville ifølge både sagsøgte og en revisor udløse særlige skattemæssige konsekvenser.¹⁹⁷ Omvendt er der ikke tale om ekstraordinære værdier, hvorfor afgørelsen kan indikere, at der ikke kræves særligt store værdier, før 6 måneder vurderes som et passende varsel.

Som det fremgår af UfR 1974.633 Ø, må varslingsperiodens længde afstemmes efter samarbejdets varighed. Et langvarigt samvirke berettiger et længere varsel, mens et kortvarigt samvirke efter Landsrettens udtalelser efter omstændighederne omvendt må kunne begrunde et kortere varsel. Årsagen hertil kan muligvis findes i indretnings- og beskyttelseshensyn, idet parterne gennem tid integrerer og tilpasser deres driftspraksis til interessentskabet, og fordi der ved et samvirke af kort varighed typisk ikke vil være opbygget samme grad af tilpasning. Afgørelsen bidrager således i et vist omfang til fastlæggelsen af opsigelsesvarslet, men grundet den begrænsede mængde retspraksis, kan det give anledning til at inddrage og analysere andre samvirkeformer for at identificere vejledende principper.

4.2.3.2 Samejeformen

Som det allerede kort er behandlet i afsnit 4.2.3.14.2.3, kan afgrænsningen mellem sameje og interessentskaber give anledning til problemer i praksis. Ved et sameje forstås, at flere i fællesskab ejer et formuegode uden at indgå et driftsfællesskab i modsætning til interessentskabet, der omfatter erhvervmæssig virksomhed.¹⁹⁸ Afgørende for et samvirkes

¹⁹⁵ UfR 1974.633 Ø, side 633.

¹⁹⁶ UfR 1974.633 Ø, side 634.

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, Selskabsformerne, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 59.

retlige kvalifikation er de faktiske omstændigheder og ikke parternes betegnelse.¹⁹⁹ Samejeformen adskiller sig fra interessentskabet ved, at hver ejer frit kan råde over aktivet, mens beslutninger i et interessentskab kræver enighed. Desuden vil en kreditor i et interessentskab kunne søge fyldestgørelse i en interessents nettoandel, mens en kreditor i et sameje kan søge fyldestgørelse direkte i samejerens bruttoandel, for eksempel i en fast ejendom.²⁰⁰ Afgrænsningen er derfor vigtig i praksis, da den afgør, i hvilket omfang den enkelte har adgang til at råde over aktivet, samt om kreditorer har fortrinsret til fyldestgørelse.²⁰¹ Til trods for de ovenfor anførte forskelle, vurderes de væsentlige ligheder mellem sameje og interessentskaber at medføre, at retspraksis angående opsigelse og opløsning af sameje kan bidrage til forståelsen af interessentskabet. I nærværende afsnit behandles således afgørelser angående opløsning af sameje med interessentskabslignende karakteristika.

En dom vedrørende sameje, som vurderes at kunne have betydning for fastlæggelse af gældende ret for interessentskaber, er UfR 1998.1556 H. Afgørelsen omhandlede en tvist mellem to søskende, som sammen ejede en udlejningsejendom, som de sammen med en tredje søskende havde erhvervet fra deres mor. Den ene af de tre søskende, rekvirenten, indgav i 1997 begæring om opløsning af sameje ved afholdelse af frivillig auktion.²⁰² Fogedretten fandt, at der ikke var knyttet særlige betingelser til samejet, og at der således ikke var noget til hinder for dets opløsning. Der var oprindeligt fremsendt opsigelse med et varsel på knap 4 måneder. Samejet fandtes af Fogedretten dog ikke at kunne opsiges med et varsel på under seks måneder.²⁰³ Kendelsen blev anket til Vestre Landsret og derefter Højesteret, som tiltrådte Fogedrettens kendelse, herunder vurderingen angående opsigelsesvarslet.²⁰⁴

¹⁹⁹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 150-151.

²⁰⁰ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 92.

²⁰¹ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 223.

²⁰² UfR 1998.1556 H, side 1556.

²⁰³ UfR 1998.1556 H, side 1557.

²⁰⁴ UfR 1998.1556 H, side 1557-1558.

Fogedretten lagde ved fastlæggelsen af opsigelsesvarsel først og fremmest vægt på, at samejet blev opsagt i oktober 1996, og at det havde bestået siden 1985.²⁰⁵ Det tidsmæssige aspekt i, at samejet havde bestået i mere end 10 år, ses således som et element, der tillægges vægt i praksis. Det synes desuden at blive tillagt vægt, at samejet (eller interessentskabet) vedrørte en ejendom med seks lejemål. Det fremgår ikke direkte, hvorvidt de angivne forhold blev tillagt vægt i op- eller nedadgående retning ved fastsættelsen af varslets længde, men det forhold, at Fogedretten benyttede formuleringen ”ikke under” seks måneder, kan dog indikere, at de konkrete omstændigheder medførte et behov for et varsel af længere varighed, som kunne give mulighed for en tilfredsstillende afvikling af forholdene. Mest må derfor tale for, at man ud fra afgørelsens præmisser ved en modsætningslutning kan udlede, at en flerhed af aktiver kunne have ført til et endnu længere opsigelsesvarsel end det i afgørelsen fastsatte.

Et varsel på 6 måneder er i overensstemmelse med retslitteraturen på området. Interessant er det dog, at der, til trods for at der alene er tale om én udlejningsejendom og et sameje heraf, vurderes at være behov for et opsigelsesvarsel på 6 måneder. Dette rejser spørgsmålet om, hvorfor det oprindelige, knap fire måneders varsel i det foreliggende, relativt enkle tilfælde ikke vurderes tilstrækkeligt. En årsag til et længere varsel kan være, at den opsigende part, rekvirenten, ikke deltog i administrationen af ejendommen, men at det var rekviritus, der stod for driften.²⁰⁶ Et længere varsel kan således have været resultatet af rimelighedsovervejelser samt en hensynsafvejning og derfor med henblik på at tilgodese rekviritus, som derved havde længere tid til at indrette sig på opløsningen af samejet. Det kan desuden tolkes som et tegn på, at 6 måneder efterhånden er et så anerkendt varsel, at det kræver særlige holdepunkter at afvige herfra.

Som tilfældet var ved den tidligere behandlede UfR 1974.633 Ø, kan det diskuteres, om to parter fælles erhvervsudlejning af en ejendom med seks enheder reelt er et interessentskab fremfor sameje.²⁰⁷ Landsretten fandt, at driften havde

²⁰⁵ UfR 1998.1556 H, side 1557.

²⁰⁶ UfR 1998.1556 H, side 1556.

²⁰⁷ Når to parter i fællesskab ejer og driver erhvervsmæssig virksomhed, vil det som udgangspunkt indebære, at der er tale om et interessentskab, jf. Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 221.

“*interessentskabskarakter*”²⁰⁸, mens Højesteret afviste opløsning ved skifteretten, da der ikke var tale om en flerhed af aktiver. Uanset klassifikationen vurderes afgørelsen grundet samvirkets karakter at bidrage med værdifuld indsigt i interessentskabers karakteristika og retsvirkninger.

Et lignende tilfælde kan konstateres i en nyere dom, UfR 2011.2266 H, hvor fire søskende og deres afdøde mor havde ejet to mindre udlejningsejendomme sammen med 1/5 af ejerskabet hver. Tre søskende ønskede samejet opløst ved salg på frivillig auktion, mens den fjerde søskende ønskede opløsning ved Skifterettens foranstaltning, idet der ifølge denne var tale om et bo i medfør af den dagældende skiftelovs § 82.²⁰⁹ Som argumentation herfor anførte den fjerde søskende, at samejet var drevet under interessentskabslignende forhold med udarbejdelse af fælles årsrapport. Til trods herfor fandt Fogedretten, at begæringen om frivillig auktion over ejendommene kunne fremmes, hvilket blev stadfæstet af Østre Landsret samt Højesteret.²¹⁰

Landsretten og Højesteret forholdt sig i UfR 2011.2266 H ikke til opsigelsesvarslet, men som bemærkning til varslet for opsigelse af samejet, udtalte Fogedretten følgende: ”*Henset til samejeforholdets varighed og værdiernes omfang burde opsigelsesvarslet ikke sættes under seks måneder*”.²¹¹ Anvendelsen af formuleringen ”ikke under” signalerer, at varslet udgjorde et minimum, således at et passende varsel også kunne være længere. I lighed med UfR 1998.1556 H blev der lagt vægt på samejeforholdets varighed, som i dette tilfælde var 21 år. Der blev ligeledes lagt vægt på værdierne, selvom samejeforholdet i nærværende sag bestod ”*alene af to mindre udlejningsejendomme*”.²¹² Der var således heller ikke i denne sag tale om ekstraordinære værdier eller en sådan flerhed af aktiver, at det kunne anses for at være et bo, selvom det ud fra Fogedrettens formulering synes at kunne begrunde et længere opsigelsesvarsel. Omvendt havde samejeforholdet stået på i en vis tid, hvilket retfærdigvis måtte kunne begrunde et længere varsel.

²⁰⁸ UfR 1998.1556 H, side 1557.

²⁰⁹ UfR 2011.2266 H, side 2267.

²¹⁰ UfR 2011.2266 H, side 2266-2267.

²¹¹ UfR 2011.2266 H, side 2266.

²¹² UfR 2011.2266 H, side 2267.

Begge afgørelser synes således at lægge et opsigelsesvarsel på 6 måneder til grund som et passende varsel, til trods for der i begge afgørelser ikke var tale om værdier af ekstraordinær størrelse. Det må på den baggrund udledes, at der i samejeforhold ikke kræves værdier af en særligt stor størrelse, før et 6 måneders varsel er passende, forudsat samejeforholdets varighed ligeledes berettiger det. Samejeforholdene i både UfR 1998.1556 H og UfR 2011.2266 H havde interessentskabslignende karakter, og det vil kunne diskuteres, hvorvidt der reelt var tale om et interessentskab. Grundet lighederne til interessentskaber, vurderes begge således at kunne bidrage til fastlæggelsen af gældende ret for interessentskaber.

4.2.4 Partrederier

Partrederier er en selskabstype, som kan anses for at have nogle interessentskabslignende karakteristika. På samme måde som interessentskabet samarbejder partrederne ved at eje et skib i fællesskab,²¹³ hvilket i praksis kan medføre et behov for en skarp afgrænsning, da interessentskaber ligeledes kan eje skibe.²¹⁴ Partrederiet er i modsætning til interessentskabet dog reguleret gennem en række deklaratoriske lovregler i sølovens kapitel 5, herunder § 116 hvorefter en partreder kan kræve partrederiet opløst med 6 måneders varsel.²¹⁵ Bestemmelsen er en videreførelse af bestemmelserne fra den tidligere sølov fra 1892, og lovgivers bemærkninger i lovforslaget giver derfor ikke oplysning om overvejelserne bag varslets længde.²¹⁶

Partrederiet er specifikt rettet mod den maritime sektor, hvor en række andre krav og forhold gør sig gældende, end hvad der vil være tilfældet ved interessentskaber. Deltaerne hæfter desuden alene proratarisk, jf. sølovens § 102,²¹⁷ hvilket adskiller sig fra den solidariske hæftelse for interessentskaber. Til trods herfor kan bestemmelsen om opløsning bidrage som inspiration ved fastlæggelsen af et deklaratorisk opsigelsesvarsel i interessentskaber. Selvom partrederier og interessentskaber således ikke er identiske, er

²¹³ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 215.

²¹⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 352.

²¹⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1013 af 29. juni 2023 om søloven.

²¹⁶ Lovforslag nr. L 129 til Sølov, Fremsat den 15. december 1993, side 4910.

²¹⁷ Lovbekendtgørelse nr. 1013 af 29. juni 2023 om søloven.

begge selskabsformer typisk kontraktbaserede, og kontinuitet og økonomisk stabilitet vil typisk spille en væsentlig rolle i begge selskabsformer. Når opsigelsesvarslet for partrederier efter sølovens § 116 er på 6 måneder, kan det anses for at afspejle ønsket om en veletableret og passende varighed for udtræden af partrederiet, hvilket i et vist omfang kan overføres til interessentskaberne.

4.2.5 Sammenfattende overvejelser angående varslet

Den netop overståede analyse af både retslitteratur, retspraksis samt partrederier kan give anledning til kort at overveje, hvad der kan udledes af analysen. Det kan indledningsvis konstateres, at både retslitteraturen, retspraksis og den kort behandlede sølov om partrederi støtter op om et opsigelsesvarsel på 6 måneder.

Der kan argumenteres for, at domstolene inddrager forholdets natur ved fastlæggelsen af opsigelsesvarslet. Hvor der ved UfR 1868.252 SH direkte henvises dertil, synes der ved behandlingen af de øvrige afgørelser at fremgå en konkret vurdering, herunder ved foretagelse af rimelighedsovervejelser samt hensynsafvejninger, hvilket kan tale for inddragelse af forholdets natur. Ved inddragelse af forholdets natur vil formålet være at opnå et rimeligt resultat,²¹⁸ hvilket synes at være et gennemgående hensyn i retspraksis. Hvorvidt varslet kan anses for fastlagt ved inddragelse af forholdets natur eller ej er dog ikke afgørende, idet det væsentlige til enhver tid vil være de principper og hensyn, der konkret lægges vægt på, da man i så fald må forvente, at disse kan tillægges vægt i fremtiden også. Generelt synes der efter retspraksis at tages hensyn til de konkrete forhold, herunder særligt samejeforholdets varighed og værdiernes omfang.

Analysen taler generelt for en tiltrædelse af et klart udgangspunkt om seks måneder som passende varsel i mangel af aftale, dog med forbehold for adgang til afvigelser begrundet i de konkrete forhold. Eventuelle afvigelser synes dog baseret på ovenstående gennemgang i så fald at være i retning af et længere varsel.

²¹⁸ Tvarnø, Christina D. og Nielsen, Ruth, 2021, *Retskilder og retsteorier*, 6. reviderede udgave, Djøf Forlag, side 233-234.

4.3 Uopsigelighed implicit

Det er tidligere i afsnit 3.3 behandlet, hvordan visse interessentskaber i interessentskabskontrakten aftaler, at interessentskabet skal være uopsigeligt i en vis periode. Det kan som led i dette overvejes, hvorvidt uopsigelighed også kan opstå i de ikke-kontraktregulerede interessentskaber. Det vil i så fald kræve, at uopsigeligheden kan argumenteres for at være opstået implicit og dermed uden aftale herom.

Hørlyck lægger op til, at der i interessentskaber kan opstå uopsigelighed uden parternes nærmere aftale herom.²¹⁹ Spørgsmålet kan i den forbindelse være, om en påstand om implicit uopsigelighed kan forsvares alene med henvisning til, at interessentskabets eksistensgrundlag afhænger af den anden interessents samarbejde. Hvis den ene interessents opsigelse indebærer, at interessentskabet begår kontraktbrud, vil forudsætningen for uopsigelighed ifølge Hørlyck umiddelbart være opfyldt.²²⁰ Synspunktet kan umiddelbart ses bekræftet i retspraksis ved UfR 1915.590 HD, hvor der blev anset for at foreligge uopsigelighed i et interessentskab, idet dette havde indgået forpagtningskontrakter, som for bortforpagteren var uopsigelig.²²¹ Interessenterne var som følge heraf forpligtet til at opretholde interessentskabet, til trods for at uopsigelighed ikke var aftalt parterne imellem. Der skal dog foretages en konkret vurdering, idet ikke alle opsigelser, der indebærer kontraktbrud, kan forventes at medføre, at man som interessent ikke har adgang til at frigøre sig fra interessentskabet.

Som tidligere behandlet for de kontraktregulerede interessentskaber, vil en aftalt eller forudsat tidsbegrænsning kunne medføre uopsigelighed implicit. Hørlyck anfører i den forbindelse, at uopsigelighed efter omstændighederne også kan opstå, selvom det ikke skyldes kontraktlige forpligtelser:

²¹⁹ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 83.

²²⁰ *Ibid.*

²²¹ UfR 1915.590 HD, side 592.

”En uopsigelighedsbestemmelse behøver ikke at være udtrykkelig, men kan være fastslået implicit, f.eks. derved at interessentskabet er etableret for en fastsat periode, eller indtil et nærmere angivet formålet er opnået”²²².

Uopsigelighed kan ifølge Hørlyck derfor opnås implicit, dog forudsat at hensigten med interessentskabet kan fastslås. Synspunktet synes understøttet af Andersen, som anfører, hvordan visse aftaler kan indebære en forudsætning om uopsigelighed, som vil kræve en del at omgå, når den først er etableret.²²³ Der kan være tilfælde, hvor parterne har indgået en interessentskabskontrakt, men hvor spørgsmålet om opsigelse ikke er reguleret gennem kontrakten. I disse tilfælde vil en formålsfortolkning af interessentskabskontrakten efter omstændighederne kunne føre til, at interessentskabet er uopsigeligt, hvis opsigelse ikke skal være muligt. For de ikke-kontraktregulerede interessentskaber må det antages, at der vanskeligere kan fastlægges forudsætninger eller nærmere angivne formål, hvorfor overvejelserne vurderes at være mest relevante for de kontraktregulerede interessentskaber.

I retslitteraturen forventes det at kræve en del for at anse et interessentskab for stiftet uden aftale,²²⁴ herunder som følge af konsekvenserne forbundet hermed. Af samme grund kan det antages at kræve en del, for at et ikke-kontraktreguleret interessentskab ikke kan opsiges med et passende varsel. Samtidig vil der fortsat være mulighed for at opsiges, såfremt der foreligger ”særlige grunde”.²²⁵ Det bemærkes, at domstolene endnu ikke har taget direkte stilling til spørgsmålet, mens det heller ikke i nyere retslitteratur behandles nærmere, hvilket kan give anledning til en vis usikkerhed angående spørgsmålet.

4.4 Retsvirkninger af opsigelse

Det blev i afsnit 3.4 gennemgået, hvorledes interessentskabskontrakter typisk udformes med bestemmelse om, at den udtrædende interessent er pligtig at overdrage sin interessentskabsandel til de tilbageværende interessenter mod betaling. Spørgsmålet til

²²² Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 82.

²²³ Andersen, Mads Bryde, 2021, *Grundlæggende aftaleret*, 5. udgave Gjellerups Forlag, side 134.

²²⁴ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 82.

²²⁵ Som gennemgået i afsnit 3.3.

behandling i nærværende afsnit er dog, hvad der kan anses for gældende ret i mangel af aftale herom, samt om det læner sig op ad aftalepraksis, eller om det i mangel af aftale skal føre til opløsning af interessentskabet.

4.4.1 *Fortsættelse eller ophør*

4.4.1.1 Interessentskabets konfusion

Det er en forudsætning for et interessentskabs eksistens, at der er mindst to deltagere. Den ene interessents udtræden af et ”tomands-interessentskab” vil derfor betyde, at den præceptive betingelse for interessentskabets beståen ikke længere er opfyldt. Seneste dom til bekræftelse heraf var UfR 2025.493 H, hvor Højesteret som sidste instans skulle forholde sig til, hvornår et interessentskab kunne anses for ophørt, efter en af interessentskabets to interessenter var gået konkurs. Højesteret fandt, at interessentskabskontrakten udformning medførte, at konkursboet efter den ene interessent ikke kunne indtræde i interessentskabet, og interessentskabet skulle som følge heraf opløses med udgangspunkt i datoen for den ene interessents konkurs, da betingelsen om et minimum af to deltagere ikke længere var opfyldt.²²⁶ Som følge skulle der i afgørelsen således foretages en opgørelse over interessenternes økonomiske mellemværende med udgangspunkt i datoen for den indtrådte konkurs.²²⁷

Tidligere praksis syntes at indikere, at der i sådanne tilfælde skulle foretages en likvidation med henblik på at sikre fælleskreditorers krav mod interessentskabet.²²⁸ Denne hidtidige praksis anses dog for endeligt tilsidesat ved Østre Landsrets kendelse i UfR 2014.1623 ØLK hvor Landsretten udtalte, at da interessentskabets deltagere blev reduceret til én, ansås interessentskabet for ophørt, og som følge heraf kunne den tilbageværende interessent indtræde i interessentskabets rettigheder og forpligtelser ved universalsucceSSION.²²⁹ Retsvirkningen i den konkrete sag var, at den tilbageværende interessent havde adgang til at inddrive fordringer, som var stiftet inden interessentskabets ophør som følge af indtræden i interessentskabets rettigheder. Reduceres et interessentskabs deltagere til

²²⁶ UfR 2025.493 H, side 500.

²²⁷ Ibid.

²²⁸ Som fremhævet af Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber, 4. udgave, Karnov Group, side 770 ved inddragelse af UfR 1998.303 VLK, hvor en likvidation af interessentskabet fandtes påkrævet til afdækning af eventuelle udækkede krav fra fælleskreditorer.

²²⁹ UfR 2014.1623 ØLK, side 1626.

én, anses det således efter gældende ret for at ophøre ved konfusion og indebærer som retsvirkning, at interessentskabet automatisk ophører med at eksistere, mens dets rettigheder og forpligtelser overføres til den tilbageværende interessentskabsdeltager ved universalsuccesion.²³⁰

4.4.1.2 Udløsning eller opløsning

Et interessentskab med færre end to deltagere ophører ved konfusion, men består selskabet derimod af mindst to interessenter, kan det fortsætte efter, at en enkelt interessent træder ud. I retslitteraturen har opfattelsen af den deklaratoriske regel i tilfælde af en interessents opsigelse tidligere været, at det fører til interessentskabets opløsning.²³¹ Ønskede en interessent således ikke længere at deltage i interessentskabet, skulle der ske opløsning (likvidation) af interessentskabet. Opfattelsen anses i retslitteraturen for at skyldes, at man tidligere ikke anså interessentskabet som et selvstændigt retssubjekt men som resultatet af interessenternes fælles rettigheder, hvorefter opløsning derfor måtte være en nødvendig konsekvens af en interessents opsigelse.²³² Der synes i dag omvendt at være enighed om, at interessentskaber er en juridisk person, som kan have selvstændige rettigheder og forpligtelser.²³³ Dette kan anses for bekræftet allerede ved UfR 1922.203 H, hvor Højesteret stadfæstede Østre Landsrets afgørelse om, at interessenternes overdragelse af interessentskabsandelene *ikke* skulle føre til interessentskabets opløsning.²³⁴ Ændringer i ejerskabet betød således ikke interessentskabets ophør, idet det ansås for en selvstændig juridisk enhed.

I den også tidligere behandlede UfR 1937.872 Ø om et fællesskab angående et vandværk var der dog tale om, at en interessent *ikke* havde adgang til opsigelse, men at der i stedet skulle ske opløsning med et varsel på 6 måneder.²³⁵ Afgørelsen betragtes dog i

²³⁰ Begrebet blev også anvendt ved UfR 2001.1553 VLK, og UfR 2014.1623 ØLK anses af Hansen og Krenchel som bekræftelse på retsstillingen, jf. Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 771-773.

²³¹ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 86.

²³² Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 776.

²³³ Bendtsen, Claus Molbech, 2003, *Interessentskabsretlige problemer*, 1. udgave, Forlaget Thomson, side 80 samt Hansen, Søren Friis, RR.6.2015.52, *Fokus på selskabsretlige aspekter af interessentskaber*, Revision & Regnskabsvæsen, nr. 6, 2015, side 56.

²³⁴ UfR 1922.203 H, side 205.

²³⁵ UfR 1937.872 Ø, side 873.

retslitteraturen ikke som udtryk for gældende ret, herunder fordi det kan diskuteres, hvorvidt der reelt bestod et interessentskab.²³⁶ I en senere dom, UfR 1963.440 ØLD, var resultatet dog nogenlunde ens, da et restaurationsinteressentskab skulle opløses, efter en interessent ikke kunne udløse en enke indtrådt i interessentskabet efter et dødsfald, men at opløsning skulle ske ved Skifteretten. Østre Landsret lagde ved afgørelsen vægt på interessentskabets personlige karakter, hvilket kan indikere, at udfaldet i sådanne sager vil afhænge af en konkret vurdering, og at der ikke derved afvises en deklaratorisk regel om udløsning.²³⁷

Der er ikke konstateret nyere retspraksis, hvor domstolene direkte tager stilling til, om den deklaratoriske regel er opløsning eller likvidation. Siden de førnævnte afgørelser findes dog langt mere retslitteratur på området, og selvom retslitteratur for domstolene ikke er forpligtende, vil det kunne indgå i overvejelserne om, hvad der kan anses for at være en passende løsning ved opsigelse af interessentskaber. I dag synes der i retslitteraturen modsat tidligere at være enighed om, at den deklaratoriske regel ved en interessents opsigelse er udløsning. Således har eksempelvis Hørlyck angivet, at en regel, hvorefter en udtrædende interessent kan forlange likvidation, vil kunne have en ”chikanøs undertone”²³⁸, ligesom en likvidation ofte vil medføre store tab for interessenterne.²³⁹ En deklaratorisk regel om udløsning vil også stemme overens med gældende ret for partredere, jf. søloven § 116, stk. 3,²⁴⁰ hvorefter en partreder har ret til at udløse partredere, som har begæret opløsning. Udløsning var også den foreslåede konsekvens i betænkningen om lovgivning om kommanditselskaber i de tilfælde, hvor vedtægterne begrænsede om sætteligheden.²⁴¹ I norsk ret gælder det ligeledes, at udgangspunktet er udløsning ved en interessents opsigelse, jf. nSL § 2-32, stk. 1,²⁴² mens udgangspunktet i svensk ret ved

²³⁶ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 88 samt Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 778, som begge anfører, hvordan der i realiteten kunne være tale om et andelsselskab og ikke et interessentskab.

²³⁷ UfR 1963.440 ØLD, side 442.

²³⁸ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 87.

²³⁹ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 154.

²⁴⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1013 af 29. juni 2023 om søloven.

²⁴¹ Betænkning nr. 937/1981 om lovgivning om kommanditselskaber, side 86 (35, stk. 3).

²⁴² Norsk selskabslov: Lov om ansvarlige selskaper og kommanditselskaper (Seneste ændring ved LOV-2023-12-20-114).

HBL 24 §, stk. 2 dog er likvidation, medmindre parterne aftaler andet, jf. HBL 29 §.²⁴³ En deklaratorisk regel om udløsning og ikke likvidation af interessentskabet vil desuden i høj grad stemme overens med det i afsnit 3.4.2 om aftalepraksis konstaterede, hvor parterne ofte aftaler en forkøbsret til den opsigende interessents interessentskabsandele. En perspektivering til kapitalselskabsretten vil ligeledes føre til en fortsættelse af selskabet i tilfælde, hvor der sker udskiftning i ejerkredsen.

Spørgsmålet ses som nævnt ikke endeligt afklaret ved domstolene, men indtil videre vil vurderingen på baggrund af ovenstående overvejelser være, at den deklaratoriske regel ved en interessents opsigelse er udløsning, herunder som følge af de konsekvenser, det ellers vil indebære for tilbageværende interessenter, som har et ønske om at forsætte driften.²⁴⁴ Interessentskabet er som bekendt aftalebaseret, så udløsning kan alene ses som et krav, de tilbageværende interessenter vil kunne have over for den opsigende interessent i mangel af anden aftale. Det må dog ikke kunne forventes, at der for de tilbageværende interessenter er en pligt til at udløse, hvis de ikke længere har interesse heri. Ønskes der således en opløsning og likvidation af interessentskabet, må den deklaratoriske regel kunne tilsidesættes som følge af aftalefriheden på det interessentskabsretlige område. Denne betragtning stemmer ligeledes overens med aftalepraksis i afsnit 3.4.2.

4.4.2 Økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder

Den deltagende interessent erhverver gennem sin deltagelse i interessentskabet en række økonomiske rettigheder, og ved udtræden har interessenten krav på en nettobrøk af interessentskabsandelen svarende til vedkommendes ideelle andel.²⁴⁵ Opsigelsens ikrafttrædelsestidspunkt er i den henseende afgørende, idet interessentskabsandelens værdi vil kunne variere løbende. Dette samme gælder for opgørelsen af kapitalkontoen som kort behandlet i afsnit 2.1.2, idet kapitalkontoens saldo repræsenterer den økonomiske godtgørelse, som interessenten ved sin udtræden kan forvente udbetalt.²⁴⁶ I mangel af anden

²⁴³ Svensk lovgivning angående handelsselskaber samt simple selskaber: Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag (seneste ændring ved SFS 2018:1662).

²⁴⁴ Likvidation bør dog ikke afskrives i alle tilfælde af en interessents udtræden, da det kan være en naturlig løsning ved eksempelvis kapitalmangel, formålsopfyldelse, formålsumulighed mv., jf. Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 155.

²⁴⁵ Det anses i praksis for bekræftet ved UfR 1869.392 H samt UfR 1910.145 H.

²⁴⁶ Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 88.

aftale herom foretages en sagkyndig vurdering af virksomhedens værdi, hvorefter der udarbejdes en udtrædelsesopgørelse. Er virksomheden ikke salgseget foretages i stedet en vurdering af interessentskabets aktiver til likvidationsværdi.²⁴⁷ Interessenten har herefter krav på at få udbetalt sin nettoandel, indestående på sin egenkapitalkonto samt eventuelle øvrige krav, denne måtte have mod interessentskabet.²⁴⁸ Parterne vil også kunne aftale andet, herunder hvordan værdiansættelsen konkret skal foretages.

Interessenten vil ligeledes have en række forvaltningsmæssige rettigheder, hvorved vedkommende eksempelvis kan udøve sin tegningsret, deltage i selskabsmøder samt repræsentere interessentskabet. Har interessentskabet flere faste forretningspartnere, bør der også gives behørig meddelelse til disse om interessentens udtræden af hæftelsesmæssige årsager som også behandlet nærmere nedenfor i afsnit 4.4.3, da vedkommende efter omstændighederne kan risikere at hæfte for ny gæld, i det omfang en medkontrahent med rette kunne forvente, at den pågældende fortsat var en del af interessentskabet.²⁴⁹

I retslitteraturen findes kun få udtalelser om, hvornår interessentens økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder ophører. Således anfører Hansen og Krenchel, at opsigelsens ikrafttræden er skæringsdatoen for ophøret af de økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder.²⁵⁰ Hørlyck synes ikke at forholde sig direkte til spørgsmålet, men anfører i relation til de økonomiske rettigheder, at en opgørelse af kapitalkontoen skal foretages ved opsigelsens ikrafttræden, hvorved der i mangel af andre holdepunkter må formodes, at der menes ved opsigelsesvarslets udløb.²⁵¹ Ud fra retslitteraturens betragtninger må det, indtil andet kan udledes af retspraksis, antages, at en regel om ophør af økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder ved opsigelsens opsigelsesvarslets udløb er udtryk for gældende ret, herunder fordi det stemmer overens med hæftelsens ophør, jf. senere i afsnit 4.4.3. Det må i øvrigt ud fra rimelighedsovervejelser formentlig være i de tilbageværende

²⁴⁷ Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 166.

²⁴⁸ Ibid.

²⁴⁹ Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 90 samt Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 220.

²⁵⁰ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 431, hvorved der henvises til Magnus Aarbakke i TfR 1977, side 805-806.

²⁵¹ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 256.

interessenteres interesse, at den opsigende interessent fortsat er involveret i driften, hvilket som udgangspunkt må forudsætte en fortsættelse af de økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder.

Som en del af interessentens forvaltningsmæssige rettigheder har interessenten som udgangspunkt en vetoet og dermed adgang til at blokere for usædvanlige dispositioner.²⁵² Hansen og Krenchel tiltræder i den henseende en løsning, hvor den udtrædende interessent mister vetoet allerede ved opsigelsen i overensstemmelse med opfattelsen i norsk ret.²⁵³ Forfatterne argumenterer for, at interessentens bevarelse af vetoet vil indebære en uforholdsmæssig indflydelse, samt at der uanset kan være adgang til erstatningskrav mod de tilbageværende interessenter, i det omfang der foretages dispositioner, som væsentligt reducerer interessentskabets egenkapital og dermed også den økonomiske godtgørelse i forbindelse med udløsning.²⁵⁴ Selvom det kan være rimeligt, at en udtrædende interessent ikke bør kunne blokere væsentlige beslutninger, hæfter vedkommende fortsat for de forpligtelser, interessentskabet påtager sig indtil opsigelsesvarslets udløb, ligesom denne har stærk interesse i den økonomiske udvikling, idet de økonomiske rettigheder antages forbundet med opsigelsesvarslets udløb. Der kan således konstateres argumenter for og imod spørgsmålet, men det ses ikke endeligt behandlet gennem retspraksis. Mest synes på det foreliggende grundlag at argumentere for, at vetoet afskæres ved opsigelsen, herunder særligt som følge af gældende fremmedret, men et andet resultat ved domstolene kan dog ikke udelukkes. Henset til den usikkerhed, der uanset kan konstateres, vil det være et forhold, der med fordel kan reguleres i en interessentskabskontrakt.²⁵⁵

4.4.3 Hæftelse

Der kan i retslitteraturen konstateres enighed om, at en interessent til trods for sin udtrædelse ikke vil blive frigjort for sin hæftelse for de forpligtelser, som interessentskabet

²⁵² Som eksempelvis anført af Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group, side 88 samt Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 104.

²⁵³ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 431, hvorved der henvises til Magnus Aarbakke i TfR (Tidsskrift for Rettsvitenskap) 1977, side 499.

²⁵⁴ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 431-432 (Note 78).

²⁵⁵ Det ses dog ikke inkorporeret i hverken Hørlyck eller Werlauffs model herfor.

påtog sig inden udtrædelsen.²⁵⁶ Er der således gæld, som endnu ikke er nedbragt, vil interessenten fortsat hæfte personligt, ubegrænset og solidarisk med de øvrige interessenter over for kreditorerne. Denne opfattelse fra retslitteraturen synes også at være i overensstemmelse med grundlæggende principper angående hæftelsen, idet interessenterne hæfter personligt og derfor ikke uden videre kan overdrage forpligtelserne uden samtykke fra kreditor. Parterne vil naturligvis kunne aftale, at gæld nedbringes som led i udtrædelsen, mens kreditorerne efter almindelige obligationsretlige principper vil kunne acceptere et debitorskifte. Omvendt må det som følge gælde, at den udtrædende interessent ikke skal hæfte for forpligtelser stiftet *efter* interessentens udtræden. Ovenstående betragtninger kan anses for bekræftet i praksis ved UfR 1982.1073 Ø, hvor retten udtalte, hvordan vederlaget, den udtrædende interessent modtager, skal modsvare dennes frigørelse af regrespligten over for de tilbageværende interessenter i anledning af krav hidrørende fra før interessents udtræden. Samtidig ville de tilbageværende interessenter dog bære risikoen for forpligtelser stiftet fremadrettet.²⁵⁷ En problemstilling vil dog generelt kunne opstå over for faste kontraktpartnere, såfremt disse ikke har modtaget behørig underretning om interessentens udtræden.²⁵⁸

Det kan overvejes, hvornår interessenten reelt kan anses for at være udtrådt, eftersom dette tidspunkt er afgørende for, hvilke forpligtelser interessenten skal hæfte for. Efter retslitteraturen synes udtrædelsestidspunktet at være afgørende og dermed udløbet af opsigelsesvarslet.²⁵⁹ Det blev ved UfR 1982.1073 Ø bekræftet, at vederlaget i mangel af aftale herom skal modsvare dennes forpligtelse til fortsat at hæfte for den bestående gæld.²⁶⁰ Ved behandlingen i afsnit 4.4.2 angående de økonomiske rettigheder blev det bekræftet, hvordan en opgørelse af kapitalkontoen skal fastlægges ved varslets udløb,

²⁵⁶ Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 783-784, Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 141 samt Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 102.

²⁵⁷ UfR 1982.1073 Ø, side 1078. Ligeledes anses UfR 1912.365 SH som en bekræftelse af synspunktet, idet en udtrådt interessent fortsat kunne mødes af krav fra kreditorer angående krav hidrørende fra før interessentens udtræden, efter interessentskabet ikke var i stand til at betale (side 366).

²⁵⁸ Som eksempel kan fremhæves UfR 1939.334 H, hvor en interessent skulle hæfte for krav stiftet efter dennes udtræden, idet samarbejdet udadtil kunne opfattes som fortsat bestående (side 337).

²⁵⁹ Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 102 samt Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group, side 801.

²⁶⁰ UfR 1982.1073 Ø, side 1078.

hvorfor dette som resultat må anses som skæringstidspunktet for hæftelsen. I overensstemmelse med både de økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder anses interessenten således at hæfte, indtil denne er endeligt udtrådt af interessentskabet ved opsigelsesvarslets udløb.

4.5 Sammenfattende overvejelser

4.5.1 Sædvaner

Fastlæggelsen af gældende ret for ikke-kontraktregulerede interessentskaber i relation til opsigelse kan give anledning til at overveje, i hvilket omfang der på den baggrund kan anerkendes sædvaner, herunder ved inddragelse af analysen af de kontraktregulerede interessentskaber. Der fokuseres i nærværende afsnit på undergrupperne retssædvaner og kutymen, hvorfor god skik ikke behandles nærmere.

4.5.1.1 Retssædvanen

Det kan indledningsvis overvejes, i hvilket omfang retssædvaner kan anerkendes, hvorved forstås en adfærd, som er fulgt almindeligt, stadigt og længe ud fra en opfattelse af at være retligt forpligtet.²⁶¹ Angående formkrav er der i retslitteraturen enighed om, at der kræves særlig tydelighed, men at opsigelsen efter omstændighederne kan være mundtlig. Der kan derfor ikke fastsættes en klar, entydig fremgangsmåde, eftersom både skriftlig og mundtlige opsigelser accepteres, hvorfor det på den baggrund ikke anses for at være udtryk for ”regelskabende adfærd”. Der ses ved analysen i afsnit 3.1 samtidig ikke en tendens til, at parterne vælger at vedtage formkrav, hvilket understøtter, at der ikke findes bestemte, forpligtende formkrav. Det væsentlige synes således at være, at opsigelsen er klar og tydelig, hvilket også er i overensstemmelse med den almindelige kontraktret.

Det ses både ved gennemgangen af kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber samt ved tilgrænsende retsområder, at der længe har været en opfattelse af, at seks måneder er et passende varsel. Adfærden vurderes som følge heraf at være fulgt *almindeligt, stadigt og længe*. De forskellige variationer, som der trods alt ses i

²⁶¹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 367. Modsat generelt gældende sædvaner, vil der også inden for det enkelte interessentskab hurtigt kunne opstå sædvaner ud fra parternes adfærd, som kan tilsidesætte evt. modstridende bestemmelser i interessentskabskontrakten, jf. Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 86.

aftalepraksis, indikerer, at særlige omstændigheder kan begrunde et længere varsel. Samtidig synes domstolene at lægge op til, at seks måneder blev vurderet som et passende varsel ved opsigelse, men at det generelt skyldes de konkrete omstændigheder. Dermed kunne opsigelsesvarslet muligvis have været anderledes, havde der foreligget markant andre omstændigheder, hvorfor seks måneder som varsel af den årsag ikke vurderes at kunne *opfattes som retligt forpligtende* for parterne. Det kan samtidig konkluderes, at mens uopsigelighed accepteres i praksis og til tider også ses vedtaget i interessentskabskontrakter, er det næppe udtryk for en retssædvane, da man som deltager som klart udgangspunkt kan opsiges med et passende varsel. Der vil kunne opstå situationer, hvor uopsigelighed kan opstå implicit som følge af en uopsigelig kontrakt med en medkontrahent, hvilket dog kan tale for en retlig forpligtelse i sådanne tilfælde. Uopsigeligheden vil dog fortsat afhænge af en konkret vurdering og savner endelig afklaring gennem retspraksis, hvilket her må føre til, at uopsigelighed hverken generelt eller implicit anerkendes som værende en retssædvane.

Den herskende opfattelse i retslitteraturen er, at den deklaratoriske regel ved opsigelse er udløsning, og at interessentskabet dermed kan fortsætte ved de tilbageværende interessenter, såfremt de ønsker det. I afsnit 3.4 kunne det også konstateres, hvordan dette ofte synes at være tilfældet i kontraktregulerede interessentskaber. Der ses dog en divergens, hvor andet eller variationer ses aftalt, samtidig med det ikke ses endeligt tiltrådt ved domstolene. Til trods for en udbredt enighed i retslitteraturen vurderes der derfor ikke at være tale om en retssædvane, da det ikke anses som retligt forpligtende for parterne.

Aftalefriheden, som blandt andet kendetegner interessentskabet og ses benyttet i aftalepraksis, synes således umiddelbart at hindre anerkendelsen af en retssædvane. Det blev i afsnit 4.2.3 også behandlet, hvordan domstolene i et vist omfang kan anses for at støtte sine afgørelser på forholdets natur, herunder rimelighedsafvejninger. Eftersom forholdets natur typisk anvendes, hvor hverken lovgivning, retspraksis eller sædvaner findes,²⁶² kan domstolenes anvendelse heraf indikere, at der netop ikke kan være tale om sædvaner, herunder kutyme. Det bemærkes dog, hvordan praksis på området for ikke-

²⁶² Tvarnø, Christina D. og Nielsen, Ruth, 2021, *Retskilder og retsteorier*, 6. reviderede udgave, Djøf Forlag, side 234.

kontraktregulerede interessentskaber er sparsomt og primært af ældre dato, hvorfor der sidenhen kan være udviklet en sådan aftalepraksis, at en kutyme er etableret. Gennemgangen i afsnit 4.1-4.4 findes derfor at vanskeliggøre anerkendelsen af retssædvaner, men ikke nødvendigvis kutymen, som behandles straks herefter.

4.5.1.2 Kutymen

Hvor retssædvanen ikke kan anerkendes, udelukker dette ikke nødvendigvis anerkendelsen af en kutyme. De deklatoriske regler som behandlet i afsnit 4 er på en række områder udtryk for, hvad der i retslitteraturen baseret på forskellige overvejelser anses som en passende, rimelig eller naturlig løsning, mens kutymen i højere grad er udtryk for en branche- og domspraksis samt parternes berettigede forventninger.²⁶³ Da der ved nærværende kutyme-betragtninger sammenholdes kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber vil det, sammen med det forhold at der er tale om en type sædvane, i højere grad kunne anses som forpligtende i mangel af aftale end blot de deklatoriske regler, såfremt kutymen kan anerkendes. Diskussionen i nærværende afsnit vurderes ligeledes at kunne bidrage til overvejelser om, i hvilket omfang en bestemt adfærd ses forankret i en sådan grad, at der for interessenter i praksis vil kunne opstå en berettiget forventning om en bestemt retsstilling inden for de pågældende områder.

Der ses ingen entydig tendens for vedtagelsen af formkrav til trods for, at skriftlighed må anses som anbefalelsesværdigt. Når både skriftlige og mundtlige aftaler anerkendes, er det som udgangspunkt tilstrækkeligt, at opsigelsen fremstår klart. Kravet om klarhed ved opsigelse af byrdefulde aftaler kan ikke henføres til alene at gælde for opsigelse af interessentskaber, men er et generelt princip i kontraktretten som også tidligere fremhævet. Udover et krav om klarhed findes der derfor ikke en fast praksis for formkrav, hvorfor der ikke vurderes at være en sædvane i form af kutyme.

Selvom der lægges op til, at varslet kan fastsættes med varierende længder, så synes gennemgangen af retspraksis at vise, at der i mangel af aftale historisk set anvendes et varsel på seks måneder, og at domstolene i den forbindelse gentagne gange henviser til samvirkets varighed og ”værdierne”, uanset disse ikke altid synes at være ekstraordinære. Når

²⁶³ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 374.

selv mindre værdier alligevel fordrer et opsigelsesvarsel på seks måneder og ikke kortere, kan det være udtryk for en kutyme, da det kan indikere, at forventnings- og indretnings-synspunkter tillægges værdi.²⁶⁴ For endelig besvarelse af spørgsmålet kræver det dog formentlig, at der ved domstolsafgørelser af høj præjudikatværdi tages stilling i yderligere grad, end hvad tilfældet er for nuværende, da praksis på området især er af ældre dato eller i grænseområdet mellem interessentskaber og sameje. Derudover er det også af betydning, at selvom interessentskabet er en bestemt selskabsform, kan interessentskabet bestå i mange former, i forskellige størrelser og inden for forskellige brancher, hvor forskellige hensyn gør sig gældende. For en dyrlægepraksis kan det således ikke garanteres, at et passende opsigelsesvarsel er det samme som for landbrugsvirksomheder, hvilket vanskeliggør anerkendelsen af en generel kutyme inden for interessentskabsretten, da kutymer kan være snævert afgrænsede og branchespecifikke.²⁶⁵ Grundet de indledningsvis anførte overvejelser, herunder særligt en længerevarende praksis ved domstolene, vurderes der dog at kunne anerkendes en kutyme i form af et opsigelsesvarsel på 6 måneder. Anerkendelsen heraf udelukker ikke afvigelser i praksis, da kutymen ikke er retligt forpligtende på samme måde som retssædvanen.

Uopsigelighed ses i retslitteraturen hverken direkte foreslået eller frarådet, men gyldigheden heraf anerkendes generelt. Uopsigelighed ses i aftalepraksis vedtaget i en del af interessentskabskontrakterne, men ingenlunde alle, og det vurderes allerede på den baggrund ikke at kunne anerkendes som kutyme. For retsvirkningerne af opsigelsen kunne der dog for kontraktregulerede interessentskaber i højere grad konstateres ens tilgange i retslitteraturen samt aftalepraksis, hvor udløsning af den opsigende interessent var den herskende tilgang. For de ikke-kontraktregulerede interessentskaber var der desuden enighed om, at den deklaratoriske regel også skulle være udløsning til trods for den tidligere opfattelse om interessentskabets opløsning. Der synes med inddragelse af de konstaterede forhold i både de kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber derfor at kunne støttes op om anerkendelsen af en kutyme om udløsning i mangel af aftale. Særligt for retsvirkningerne af opsigelse ses dog en begrænset mængde retspraksis, hvorfor retspraksis med divergerende afgørelser på området fremadrettet ikke kan udelukkes.

²⁶⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 374.

²⁶⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag, side 375.

4.5.2 *Behovet for interessentskabskontrakten*

Omfanget af konstaterede ligheder mellem kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber kan give anledning til at overveje, i hvilket omfang der reelt er et fortsat behov for parternes regulering, hvis de deklaratoriske regler i stort omfang svarer til aftalepraksis på samme område. Har parterne ikke fastsat konkrete formkrav, vil man eksempelvis kunne støtte sig til en omfattende praksis samt litteratur, som understøtter såvel skriftlig som mundtlige opsigelser inden for den almindelige kontraktret. Parternes egne regler om formkrav spiller derfor en mindre rolle, selvom de naturligvis kan forhindre tvivl og uenighed om, hvorvidt opsigelsen er sket på en acceptabel måde.

Selvom der ovenfor i afsnit 4.5.1.2 anerkendes en kutyme med et varsel på seks måneder både i kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber, synes domstolene at åbne mulighed for både kortere og længere varsler. Ønsker parterne en entydig og forudsigelig retsstilling, kræver det en stillingtagen i kontrakten. En gennemgang af aftalepraksis viser også flere eksempler på varsler, der overstiger seks måneder, hvilket indikerer, at parterne lejlighedsvis tillægger længden af varslet betydning. I mangel af aftale medfører en opsigelse som udgangspunkt udløsning, hvilket i vid udstrækning afspejles i praksis for mange interessentskaber. Der ses dog samtidig en række afvigelser, herunder opløsning af interessentskabet eller fuld kontrol over retsvirkningerne for den ene interessent i opsigelsessituationer, hvorfor de deklaratoriske regler i sådanne interessentskaber kunne have resulteret i en anden retsstilling.

Udgangspunkt i juraen vil almindeligvis være, at det til enhver tid er anbefalelsesværdigt at indgå en interessentskabskontrakt for at undgå eventuelle uklarheder, og selvom der konstateres ligheder på en række emner, vil det sjældent være underordnet, om man vælger at implementere de deklaratoriske regler i en kontrakt eller ej. En klar og velgennemtænkt kontrakt sikrer, at parternes rettigheder og forpligtelser, beslutningsprocesser og opsigelsesvilkår er fastlagt præcist, hvorved risikoen for misforståelser og retstvister også formindskes. Samtidig giver kontrakten mulighed for at indarbejde særlige hensyn samt at skræddersy samarbejdet efter konkrete behov. Interessentskabskontrakten skaber dermed både forudsigelighed og tryghed i samarbejdet og mindsker usikkerheder, der vil kunne opstå ved de deklaratoriske regler. Selvom resultatet i mange tilfælde umiddelbart

synes at ville være det samme, uanset om en kontrakt er indgået eller ej, vurderes det væsentligt at fastholde behovet for en interessentskabskontrakt.

Interessentskabet karakteriseres blandt andet ved dets fleksibilitet og evnen til at udøve en række forskelle aktiviteter, herunder landbrugsvirksomhed, liberale erhverv, transportvirksomhed mv., og det vil derfor ikke være de samme forhold og hensyn, som gør sig gældende i alle interessentskaber. Selvom et 6-måneders varsel eksempelvis synes at være normen i interessentskaber med interessentskabskontrakt, betyder det således ikke nødvendigvis, at dette også uden videre kan antages, når der ikke foreligger en kontrakt. Den udtrædende interessent vil muligvis argumentere for et kort varsel, mens medinteressenten argumenterer for et længere varsel. Parterne vil kunne forsøge at finde frem til en mindelig løsning gennem forhandling, men ved fortsat uenighed vil det være op til domstolene at fastsætte et passende varsel for opsigelse. I sådanne tilfælde må spørgsmålet afgøres ud fra de deklatoriske regler på det pågældende område.²⁶⁶

²⁶⁶ Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag, side 228.

5 Konklusion

Formålet med nærværende speciale har været at klarlægge gældende ret ved opsigelse af både kontraktregulerede og ikke-kontraktregulerede interessentskaber. Interessentskabet anses som den selskabsretlige residualform, og er i Danmark kun i begrænset omfang lovreguleret. Opsigelse er en individualret, som tilkommer enhver interessent, hvorefter denne har adgang til at afgive meddelelse til de øvrige interessenter om, at denne ønsker at udtræde af interessentskabet. Parterne kan have vedtaget en interessentskabskontrakt, som er et juridisk bindende dokument, der vil kunne regulere parternes adgang til opsigelse, herunder angående formkrav, opsigelsesvarsel, retsvirkninger af opsigelse samt om der reelt er adgang til at opsiges interessentskabet. Har parterne ikke indgået en kontrakt, anvendes begrebet ”deklaratoriske regler” som udtryk for de regler, der i stedet finder anvendelse som følge af den manglende lovregulering. Det gælder generelt, at der fra retspraksis alene kan konstateres få, nyere afgørelser på området for interessentskaber, og det kan på den baggrund ikke udelukkes, at de følgende konklusioner senere vil skulle revideres og nuanceres.

Ved gennemgangen af kontraktregulerede interessentskaber har analysen taget udgangspunkt i, hvorledes opsigelse foreslås reguleret i retslitteraturen, samt hvordan bestemmelserne ses udarbejdet i interessentskabskontrakter i praksis. Der synes at være en klar overensstemmelse mellem retslitterære kontraktmodeller samt aftalepraksis inden for fastlæggelsen af et opsigelsesvarsel på seks måneder, selvom der dog også kan konstateres afvigelser begrundet i interessentskabets konkrete forhold. Overensstemmelse mellem retslitteratur og aftalepraksis ses ligeledes angående retsvirkningerne af opsigelse, hvor udgangspunktet synes at være udløsning af den udtrædende interessent. På baggrund af analysen vurderes der for varslet samt retsvirkningerne af opsigelse at være udviklet en almindelig kontraktpraksis, som vil kunne tillægges vægt ved fortolkningen af interessentskabskontrakter fremover. Omvendt kunne der for formkrav og uopsigelighed konstateres en sådan divergens mellem både retslitteratur og aftalepraksis samt mellem de enkelte interessentskabskontrakter, at der angående disse emner ikke kunne konstateres en almindelig kontraktpraksis.

I ikke-kontraktregulerede interessentskaber har parterne ikke fastsat regler om opsigelse, og retsstillingen beror derfor på de deklaratoriske regler. Det kan på baggrund af analysen konkluderes, at der i relation til opsigelsens form stilles betydelige krav, men at der ikke kan kræves en bestemt procedure som eksempelvis skriftlighed eller anbefalet brev. Der kan konstateres bred enighed i retslitteraturen om, at en interessent kan udtræde med et passende opsigelsesvarsel på typisk seks måneder, hvilket også ses bekræftet ved gennemgangen af retspraksis. Enkelte forfattere argumenterer i retslitteraturen for adgangen til at påberåbe uopsigelighed, uanset dette ikke er aftalt, men spørgsmålet ses ikke endeligt bekræftet i retspraksis, hvorfor der kan konkluderes en vis usikkerhed herom.

Angående retsvirkningerne af opsigelse vurderes gældende ret i mangel af kontakt at være en adgang for de tilbageværende interessenter til at udløse den opsigende interessent. Dette er konklusionen, selvom der er begrænset nyere retspraksis til bekræftelse heraf, da der kan konstateres bred enighed i retslitteraturen samt tilgrænsende retsområder og fremmed ret. Endelig konkluderes det, at opsigelsesvarslets udløb anses som den endelige skæringsdato for den udtrædende interessents økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder samt hæftelsesmæssige forpligtelser baseret på både retslitteraturens konsensus samt rimelighedshensyn.

Analysen af de ikke-kontraktregulerede interessentskaber resulterede i en diskussion om, i hvilket omfang der kan anerkendes sædvaner i form af retssædvaner og kutymmer på området for interessenters opsigelse. Det kan på baggrund af diskussionen konkluderes, at retssædvaner forudsætter en udbredt opfattelse af juridisk forpligtelse, som ikke ses tilstrækkeligt dokumenteret i praksis. Til gengæld vurderes der at være grundlag for anerkendelse af kutymmer angående både opsigelsesvarslet og dets længde samt retsvirkningerne af interessentens opsigelse. Kutymmer må i modsætning til retssædvaner dog vurderes konkret og forudsætter fortsat, at interessentskabets forhold ikke tilsiger andre resultater.

6 Litteraturliste

6.1 Lovreferencer

6.1.1 Danske lovreferencer

- Lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016 om aftaler og andre retshandler på formuerettens område (*aftaleloven*).
- Lovbekendtgørelse nr. 249 af 1. februar 2021 om visse erhvervsdrivende virksomheder (*erhvervsvirksomhedsloven*).
- Lovbekendtgørelse nr. 331 af 20. marts 2025 om aktie- og anpartsselskaber (*selskabsloven*).
- Lovbekendtgørelse nr. 1808 af 3. september 2021 om ægtefælleskifte m.v. (*ægtefælleskifteloven*)
- Lovbekendtgørelse nr. 1013 af 29. juni 2023 om søloven (*Søloven*).

6.1.2 Udenlandske lovreferencer

- Svensk lovgivning angående handelselskaber samt simple selskaber: Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag (seneste ændring ved SFS 2018:1662).
- Norsk selskabslov: Lov om ansvarlige selskaper og kommanditselskaper (Seneste ændring ved LOV-2023-12-20-114).

6.2 Lovforarbejder

- Betænkning nr. 937/1981 om lovgivning om kommanditselskaber.
- Lovforslag nr. L 84 til Lov om erhvervsdrivende virksomheder, Fremsat den 24. november 1993.
- Lovforslag nr. L 129 til Sølov, Fremsat den 15. december 1993.

6.3 Retspraksis

6.3.1 Tidsskrift for Landbrugsret (TfL)

- TfL 2011.259

6.3.2 *Tidsskrift for skatter og afgifter (TfS)*

- TfS 2009.595

6.3.3 *Ugeskrift for Retsvæsen (UfR)*

- UfR 1868.252SH
- UfR 1869.392 H
- UfR 1910.145 H
- UfR 1912.365 SH
- UfR 1915.590 HD
- UfR 1922.203 H
- UfR 1922.330 H
- UfR 1937.872 Ø
- UfR 1939.334 H
- UfR 1958.54 H
- UfR 1963.440 ØLD
- UfR 1964.196/2 Ø
- UfR 1964.789/2 H
- UfR 1974.633 Ø
- UfR 1979.312 H
- UfR 1982.1073 Ø
- UfR 1988.42 H
- UfR 1997.1243
- UfR 1998.303 VLK
- UfR 1998.1556 H
- UfR 1999.1377/2 HD
- UfR 2002.765 H
- UfR 2004.180 H
- UfR 2009.830 V
- UfR 2011.2266 H
- UfR 2014.1623 ØLK
- UfR 2020.1515

- UfR 2025.493 H

6.4 Litteratur

- Andersen, Lennart Lyng og Madsen, Palle Bo, *Aftaler og mellemænd*, 8. udgave, Karnov Group, 2022.
- Andersen, Mads Bryde, 2021, *Grundlæggende aftaleret*, 5. udgave Gjellerups Forlag.
- Andersen, Mads Bryde, 2016, *Enkelte transaktioner*, 3. udgave Gjellerups Forlag.
- Andersen, Mads Bryde, 2002, *Ret og metode*, 1. udgave, Gads Forlag.
- Bendtsen, Claus Molbech, 2003, *Interessentskabsretlige problemer*, 1. udgave, Forlaget Thomson.
- Fode, Carsten m.fl., 2022, *Valg af selskabsform & omstrukturering af selskaber*, 5. udgave, Karnov Group.
- Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2024, *Dansk selskabsret 1 – Indledning til selskabsretten*, 6. udgave, Karnov Group.
- Hansen, Søren Friis og Krenchel, Jens Valdemar, 2022, *Dansk selskabsret 3 – Interessentskaber*, 4. udgave, Karnov Group.
- Hørlyck, Erik, 1996, *Interessentskaber og konsortier*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Lybech, Andreas og Pontoppidan, Christian, 2016 *Interessentskaber – særligt om interessentskabskontrakten*, 1. udgave, Werlauff Jura.
- Munck, Noe og Kristensen, Lars Hedegaard, 2014, *Selskabsformerne*, 7. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori*, 3. udgave, DJØF Forlag.
- Olesen, Karsten Naundrup og Lilja, Troels Michael, 2016, *Domsanalyse*, 2. udgave. Samfundslitteratur.
- Pedersen, Hans Viggo Godsk og Ørgaard, Anders, 2020, *Almindelig kontraktret*, 6. udgave, Djøf Forlag.
- Rosenmai-Sarka, Gro og Whitt, Søren Corfixsen, 2021, *Erhvervsvirksomhedsloven med kommentarer*, 1. udgave, Karnov Group.
- Schaumburg-Müller, Peer og Werlauff, Erik, 2021, *Vedtægter og ejeraftaler*, 4. udgave, Djøf Forlag.

- Tvarnø, Christina D. og Nielsen, Ruth, 2021, *Retskilder og retsteorier*, 6. reviderede udgave, Djøf Forlag.
- Ussing, Henry, 1967, *Obligationsretten: Almindelig del*, 4. udgave ved A. Vinding Kruse, Juristforbundet.
- Wegener, Morten, 2000, *Juridisk metode*, 3. reviderede udgave, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.
- Werlauff, Erik og Søgaard, Gitte, 2023, *Selskabsret*, 12. reviderede udgave, Karnov Group.
- Werlauff, Erik, 1995, *Selskabsretlige dokumenter*, 2. udgave, GadJura.

6.5 Juridiske artikler

- Christensen, Jens Peter, UfR 2017B.312, *Hvad kan man egentligt bruge retslitteratur til i praksis*, Ugeskrift for Retsvæsen, 2017.
- Hansen, Søren Friis, SPO.2004.98, *At være eller ikke være selskabsdeltager - det er spørgsmålet*, Skattepolitisk oversigt, Årg. 60, nr. 2 (side 98-129), 2024.
- Hansen, Søren Friis, RR.6.2015.52, *Fokus på selskabsretlige aspekter af interessentskaber*, Revision & Regnskabsvæsen, nr. 6 (side 52-65), 2015.
- Madsen, Lars Henrik Gam & Kristensen, Lars Hedegaard, UfR 2017B.129, *Forskellen mellem selskabsretlige pligter og obligationsretlige misligholdelsesbeføjelser*, Ugeskrift for Retsvæsen, 2017.

6.6 Internetkilder

- Andersen, Mads Bryde & Dissing, Mariane, 2021, *Opsigelse*, URL: <https://lex.dk/opsigelse>, Lex, Besøgt den 6. maj kl. 19.36.
- Danmarks statistik, 2024, *Iværksættere*, URL: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/erhvervsliv/erhvervslivets-struktur/ivaerksaettere>, Besøgt den 3. februar 2025 kl. 10.25.
- Engelbrecht, Nils og Hansen, Søren Friis, 2024, *Konfusion – selskabsret*, URL: https://lex.dk/konfusion_-_selskabsret, Lex, Besøgt den 20. marts 2025 kl. 18.53.
- Werlauff, Erik, 2016, *Interessentskab*, URL: <https://lex.dk/interessentskab>, Lex, Besøgt den 12. februar 2025 kl. 09.26.

7 Bilag

- Bilag 1: Procesplan
- Bilag 2: Procesafsnit
- Bilag 3: Dokumentation for antal anslag